

Türkiye
Kızılay Mecomuası

YÜZ ALTMİŞ DÖRDÜNCÜ SAYI

ONSEKİZİNCİ YIL

15 Şubat 1939

ANKARA

Cemiyetimizi Yüksek Himayelerine alan Reiscumhurumuz

İSMET İNÖNÜ

Cemiyetimizin Reisi ve Muhterem Başbakanımız
Prof. Dr. REFİK SAYDAM

Türkiye

Kızılay Mecmuası

ANKARA

Telefon Numarası : 3924

İKİ AYDA BİR ÇIKAR

YILLIĞI 1 LİRADIR.

Deredilmeyen evrak iade edilmez. Makale ve ilânlar Ankarada
KIZILAY MECMUASI Direktörlüğüne gönderilmelidir.

Bu Sayıdaki Yazılar :

- 1— Maske ile gaz altında kalmak tekniği
- 2— Anadoluda zehirli gazlardan korunma işleri.
- 3— Almanyada sivil halkta bulunması icap eden muhtelif malzeme hakkında 1 Birinciteşrin 1938 tarihinde çıkan bir liste.
- 4— Gelecek harplerde yeni zehirli gazlarla karşılaşmak ihtimali var mıdır?
- 5— Zehirli gazlar ve maske hakkında sorgulara mütehassısımızın verdiği cevaplar.
- 6— Bir sene içinde mecmuamızda çıkan zehirli gazlara ait yazıların indeksi.
- 7— Kızılay haberleri.
- 8— Gençlik Kızılay haberleri.
- 9— Kızılhaç ve Gençlik Kızılhaç haberleri.
- 10— İlk sıhhi imdat.
- 11— Fransızca kısım.

Reisi Cumhuremiz İsmet İnönü Cemiyetimizi Yüksek Himayetlerine Aldılar

Ötedenberi şahit teismiz bulunan milli şefimiz İsmet İnönü yüksek himayetlerine almak suretiyle cemiyetimizi şereflendirmişlerdir. Cemiyetimiz milli şefimize ebedi minnet ve şükranlarını derin tazimlerine katarak arzı vecibe bilir.

Yeni Baş Vekilimiz

Cemiyetimizin uzun zamandanberi reisi bulunan dahiye vekili ve halk partisi genel sekreteri sayın bay Refik Saydam milli şefimizin en yüksek itimadını kazanarak baş vekâlete seçilmiş ve büyük millet meclisi de kendisine katışı beslediği itimadı müttefikan ifade eylemiştir. Büyük saygıdeyer başkanımıza bu yüce işinde hayırlı muvaffakiyetler diler ve kendisini tazim ve tebrik ederiz,

Maske ile

Gaz Altında Kalmak Tekniği

Yazan:Dr. Nuri Refet KORUR

En iyi ve en mükemmel maske bile, taşımasını bilmiyenin elinde hiç bir işe yaramıyan bir âletten ibaret kalır. On dört senedenberi yaptığım tecrübeler göstermiştir ki, maskeyi iyice bilmiyen ve maskeye tam itimadı olmiyan bir şahıs daima gaz altında panik yapmak tehlikesine maruzdur.

O halde ne yapmalıdır ki gaz altında maskeyi muvaffakiyetle kullanmak imkânı hasıl olsun? Bunun için her şeyden evvel maneviyatın gayet kuvvetli olması lâzımdır. Maskeyi takan insan iyice bilmelidir ki bu cihaz onu bütün tehlikelerden korur ve bu cihazı taşıdığı müddetçe hiç bir zaman gazların kendisine bir zarar vermesine imkân yoktur.

Eğer herhangi bir şahıs maskesine veya süzgeçine tam bir surette emniyet etmeden bir gaz bulutunun içerisine girecek olursa manevî tesirler yüzünden kendisinin bir takım heyecanlara kapılması, bir takım refleksler duyması, nefesinin darlaşması hattâ boğulması imkânı vardır. Bunun en bariz bir misalini 1929 senesinde Auer fabrikasında çalışırken görmüştüm. Bir alman şehrinin itfaiyesi maske ve süzgeç ısmarlamak üzere Berline gelmişlerdi. O zaman bu maske ve süzgeçleri gaza karşı tecrübe etmek istediler. Bunları bir gaz odasına koyduk. Daima süzgeçlerin gaz kaçırdığından şikâyet ediyorlardı. Halbuki kendimiz aynı süzgeçler ile gaz odasına girdiğimiz halde hiç bir tesir duymamıştık. O zaman kendilerini içinde hiç bir şey bulunmiyan bir odaya soktuk. Burada müthiş bir gaz bulunduğunu, eğer bu gazdan biraz kaçacak olursa muhakkak öksürüp tıkanacaklarını ve nefes zorluğu çekeceklerini söyledik.

Odanın içinde havadan başka bir şey olmadığı halde bir çok itfaiye neferleri hakikaten nefes darlığı alâmetleri gösterdiler. Bir kısmı baş ağrısından, bir kısmı ise mide bulantısından şikâyet ettiler. Kendilerine bilâhare vaziyet anlatılınca hiç birisi buna inanmak istemedi. Maskelerini çıkarıp odaya soktuk. Güç hal ile hakikati anladılar.

Geçen sene Yüksek Ziraat Enstitüsünde gaz kursları yaparken talebenin önünde, mahsus bir miktar nişadır yakmış ve «İşte bu çok zehirli

bir cisimdir. Hepinizde türlü türlü âraz başlayacak, kiminizde diş ağrısı, zuhur edecek, nefes darlığı, teneffüs zorluğu, boğulma gibi âraz göstereceksiniz.» demiştim. Hakikaten nişadır kokusunu alan bütün bu münevver gençler perişan bir halde dershaneden dışarı fırladılar. Bir çoğunda saydığım âraz zuhur etti. İçlerinde bir kaçı evvelâ bir tereddüt devresi geçirdiler, çünkü bir şey duymamışlardı. Fakat evvelâ hâkim olan bunlar dahi arkadaşlarının gösterdikleri telâş ve heyecana kapıldılar. Bir şey duymamakla beraber «belki biraz sonra bir şey zuhur eder» diyerek umumî heyecana iştirak ettiler.

Onun için maske altına girenler, maskeye tam manâsiyle inanmalıdır. Gaz ve sis bulutundan ürkmemelidir.

İkinci mes'ele biraz da cesarettir. Az miktarda geçen zehirli sisler insanı öldürmez ve rahatsız etmez. Allaha şükredelim ki öldürücü gazlar, meselâ fosgen, siyanidrik asit, klorpikrin, gaz halindedirler ve gaz halinde olan cisimler süzgeçler tarafından tamamen massedilir. Buna mukabil muharriş gazların bir kısmı, meselâ aksırtıcı gazlar gayet ince olup zerreler halinde olduklarından teneffüs esnasında ne kadar olsa cüz'î miktarda maskeden içeriye kaçarlar. Fakat bu gayet cüz'î miktar insanın ancak burnunu ve boğazını biraz yakar. Pek fazla asabî olanlarda, demevî olanlar, alkolik olanlarda, cinsî münasebetleri fazla yapanlarda; iyi uyuyamıyanlarda, yorgun ve zayıf olanlarda, hülâsa esasen maske taşımak sıfatını haiz olmıyanlarda bu tahriş tesiri biraz fazla olarak kendini gösterir. Ancak hiç bir zaman ne boğulma ne de ölüm tehlikesi zuhur etmez. Bütün asrî maskelerimiz hazardsa kendisine tesadüfü hemen hemen gayri kabil olan büyük kesafetlerde muayene edilmektedir. Bu kesafetin açık havada zuhur etmesi ihtimali yoktur denilebilir. Binaenaleyh maske taşıyan bir kimse böyle aksırtıcı gazlar karşısında da kalsa ufak bir korku ve heyecan göstermeden sükûnetle bu gaza karşı durmalı ve maskesine tam itimat ederek zerre kadar metanetini kaybetmemelidir.

Gazlar hakkında verilen yanlış ders ve konferansların da çok büyük ehemmiyeti vardır. Meselâ ben bir er tanıyorum ki, kendisine «gaz insanın burnunu biraz yaksa, insan ölür» denildiği için bir zehirli sis tecrübesinde burnu hafifçe yanınca «ölüyorum» diye dışarı fırlamıştır.

Bilhassa fazla korkak ve asabî insanların maske takınca kalpleri şiddetle çarpmağa başlar. Bu çarpıntının bazan dakikada (120) nabız vurmasına kadar arttığını meşhur Flury tesbit etmiştir. Hattâ kendisinin 1938 senesinde maskeler üzerinde yaptığı etütlerde bir çok kadınların hiç korkmadan maskeyi taşıdıkları ve bunun altında hiç zahmet çekmedik-

KIZILAY MECMUASI

leri halde daha mukavim zannolunan erkeklerin bilâkis daha fazla ürk-tükleri ve bu sebepten dolayı fazla çarpıntıya düşer olarak maske altında teneffüs edemedikleri meydana çıkmıştır.

Aynı tecrübeyi ben de bir çok yerlerde tekrarladım. Şöyle ki: Maskeden korkan insanlar yahut maskenin bizi koruyacağına tam emniyeti bulunmayanlar, bunlar arasında bir çok münevverler, maske ile gaz altına girdikleri zaman daima maskeden gaz geçtiğinden şikâyet etmişlerdir. Nabızlarını yokladığım zaman bunların heyecanlı oldukları derhal görü-lüyordu. Buna mukabil cesareti yüksek olanlar gaz altında rahat rahat nefes almışlar ve hiç bir şey hissetmemişlerdir. En mühim misallerden bir tanesi, İzmir müstahkem mevki kumandanı Tümgeneral Rasimdir. Kendisiyle bir tecrübeye bulunduğumuz zaman kapalı bir yerde (40) gram klor asetofenon yakmıştık. Yanımızda Kızılayın yaptığı talim süzgeçleri vardı. Hem de bunlar ortanca boy süzgeçlerdi. Ben bu süzgeçlerin bu kadar büyük kesafete dayanacağından şüphe ediyorum. Komutana bu yerden çıkmasını rica etmiştim. Çok cessur bir zat olan komutan ricamı reddetti. Benimle beraber kapalı yerde kaldı. Ortalık göz gözü görmiyecek bir halde gaz ve sisle dolmutu. Süzgeçlerin zayıf olmasına ve kesafetin tasavvurun fevkinde bulunmasına rağmen kendisi gazdan şikâyet etmedi, maskesini çıkarmadı. Bilâhare ben kesafeti hesap ettiğim zaman âdeta Türkiye için bir nevi rekor kırdığımızı gördüm. Komutan maskeye ve süzgeçe itimat etmiş, manevî kuvveti bütün müşkülliye yenmiş, gaz bile bu büyük metanet karşısında çekilmişti. Halbuki komutan o zamana kadar hiç bir gaz altına girmediğini ve bu tecrübeyi ilk defa yaptığını itiraf etti.

Halbuki ben Varşova'da çalışırken daha uzaktan gaz bulutunu görünce «boğuluyorum» diye bağırarak çok subay ve ere rastgelmişim. Polonyalı subaylar erlerin maneviyatını takviye için çok uğraşmağa mecbur kalmışlardı.

Bilhassa kültürü yüksek olmıyanlar üzerinde gaz kesafetinin, sis bulutlarının yaptığı manevî tesir çok büyüktür.

Bu maneviyat meselesi, ruhî malûliyetler, asabiyet, korku, ve saire bertaraf edildikten sonra maskenin yüze uyması meselesi de mühim bir rol oynar.

Çok kereler insanlar yüzlerine maskeyi taktıkları zaman bunu iyi taktıklarına kanidirler. Halbuki bu doğru değildir. Maske yüze sımsıkı oturmalı, yüzü hattâ biraz sıkmalı, bilhassa arka bağı çok sıkı olarak yerleştirilmiş ve kısılmış bulunmalı, maske kenarları hiç bir suretle aralık kalmamalıdır. Alalecele takılan maskeler, iyi sıkıştırılmıyan arka bağ-

ları, bağların iğne veya saire ile darlaştırılması hiç bir zaman tam emniyet vermez. Böyle yarım tedbirlerle kapatılan bağların hiç bir kıymeti yoktur.

Maske yüze o suretle intibak etmelidir ki, hiç bir tarafından gaz sızıntısı olmasın. En iyisi maskenin yüze iyice oturup oturmadığını anlamak için maskeye bir süzgeç takarak içerisinde bir mikdar göz yaşı getiren gaz bulunan bir gaz odasına girmelidir. Eğer maskenin gaz kaçırması yeri varsa derhal gözler yaşarır. O zaman maskenin yüze uydurulması için yeniden tedbir alınmalıdır. Maskenin üzerindeki küçük bir iğne deliği, maskenin kenarındaki ufacık bir açıklık onu işe yaramaz bir şekle sokar. Hele maske hortumlu ve büyük süzgeçli olursa, maske ile hortum, hortumla süzgeç arasındaki vidaların çok iyi vidalanmış olması lâzımdır. Eğer bu vidalar adamakıllı sıkıştırılmıyacak olursa daima gaz kaçmak için bir delik meydana çıkar.

Ben Almanyada şöyle bir garip vak'a ile karşılaştım: Bir klor fabrikasına verilen süzgeçlerin bozuk olduğu iddia edilmişti. «Bu süzgeçlerle klorlu havaya girince hemen öksürmeğe başlıyoruz» deniliyordu. Yaptığımız inceleme neticesinde bu süzgeçleri taşıyan insanların, maskelerinin gözlükle çerçevelerini iyi sıkıştırmamış olduğu ve kabahatin süzgeçlerde değil, iyi sıkıştırılmıyan gözlük çerçevelerinde bulunduğu anlaşıldı.

Bir insan gaz bulutuna girmezden evvel maskenin her bir kısmını ayrı ayrı muayene etmelidir. Bilhassa gözlük çerçeveleri, nefes verme süpabı, arka bağları, hortumun süzgeç ve maskeye vidalanacak yerleri iyice tetkik olunmalıdır. Ondan sonra süzgeçin içerisinde bir sigara dumanı geçirilerek sisleri süzme tertibatının bozuk olup olmadığı tetkik edilmelidir. Ağız dolusu sigara dumanı şiddetle üflenildiği halde süzgeçten ancak belli başlı bir duman çıkmalıdır. Eğer çok duman çıkarsa süzgeç bozuk demektir.

Maskeyi yüze iyice uydurmak için üşenmeden maskeyi bir çok defalar yüze takıp çıkarmalıdır. Bağlar kat'iyen üst üste gelmemelidir. Her ihtimale karşı bir kere de maskenin yüze iyice uyup uymadığı, içinde göz yaşı bulunan bir gaz odasında tecrübe etmelidir. Herkesin kendisine uyan bir maskesi bulunmalıdır.

En fazla yapılan yanlışlardan biri de süzgeçin altındaki flâsteri çıkarmamaktır. Alman itfaiyesinden pek çoğunun bu flâsteri çıkarmamak yüzünden tam yangın esnasında boğulma alâmeti gösterdiklerini meşhur Rumpf eserinde yazar.

Maskesini yüzüne tam uyduran, asabî olmıyan, manevî ve maddî hiç bir kusuru bulunmıyan, cessus, sağlam bir şahıs, maskesine tam itimat

ederek bir gaz bulutunun içerisine girerse kendisine hiç bir şey olmaz.

Geçen sene, Atatürk'ün köşkünü karınca istilâsına karşı gazlarken yüzlerce kilo siyanidrik asit içerisine maske ile girmiştik. İçeri girenler doktor, kimyager, gaz çavuşu olmak üzere 5 kişi idik. Kullandığımız gaz bütün Ankara halkını bir dakikada öldürecek kadar fazla idi. Fakat hepimiz maske ve süzgeçlerimize emindik. Hiç birimizin kalbi bile çarpmadı. Hepimizin bugün sağ ve salim oluşumuz, maskelerimize itimatta ne kadar haklı olduğumuzu gösterdi.

Şimendifer idaresinin vagonlarını temizlemek için kullandığı Ziklon adlı madde dünyanın en müthiş zehirlerinden biri olan siyanidrik asit ihtiva eder. Geçenlerde bu maddeyi Türkiyede onu kullanacaklara göstermek üzere Ankaraya gelen Dr. Rauscher adlı alman mütahassıs bu iş için alman maske ve süzgeçlerini istedi. Kendisine Türk maske ve süzgeçi verdik. Büyük tereddüt gösterdi. «Siyanidrik asit için hususî süzgeçler vardır, bana verdiğiniz harp süzgeçidir. Bu süzgeç yalnız siyanidrik asite karşı değil, diğer bütün gazlara karşı da korur, binaenaleyh koruma kabiliyeti siyanidrik asite karşı nisbeten azdır. Bununla beraber kesif siyanidrik asit içerisine girmek tehlikelidir» dedi. Ben «süzgeçlerimiz çok iyi bir surette doldurulmuştur. Siyanidrik asite karşı mukavimdir. Siz cesaret edemiyorsanız ben vagona gireyim» dedim. Benim cesaretim onun maneviyatını takviye etti. «Bir vagona tecrübe edeyim» diyerek girdi. Hiç bir şey olmadı. Cesareti arttı. Diğer vagonlara da girdi ve onları da gazladı. Bugün önümde duran ve her zaman iftiharla okuduğum mektubunda «12-14 vagonu fasılasız olarak Türk süzgeçlerini taşıyarak gazladım ve gazın geçmediğini hayretle gördüm. Hayatımda ilk defa böyle bir vaziyetle karşılaşıyorum. Sizi tebrik ve takdir ederim» diye yazmak nezaketini gösterdi.

Şimdi bir de gaz altında teneffüs meselesi vardır. Bütün gazdan korunma talimnamelerinde şu kayıt bulunur: «gaz altında daima ağır ağır ve sükûnetle nefes almalı, nefes mümkün olduğu kadar süratle dışarı verilmelidir.» Bu çok doğrudur. Süratle nefes dışarı verilecek olursa içeri bir mikdar gaz da kaçsa bu süratle dışarı atılır ve insan üzerinde fazla tesir yapmaz.

Bunun gibi mümkün mertebe tam gaz kesafeti olan yerlerden, (meselâ bir merminin patladığı mahalden veya gazın biriktiği çukurlardan) uzaklaşmak, mümkün olduğu kadar rüzgâra dikkat etmek, yani rüzgârın gazı alıp götürmesine yardım eder bir surette vaziyet almak, imkânı varsa gaz bulutunun yanlarına çıkmak, muhakkak tatbiki icap eden usul-

lerdir. Bu da çok dikkatle ve çok ihtimamla yapılacak olan bir gaz talim terbiyesi ile olur.

Gaz talim terbiyesinde işe, maske takmak, maske uydurmak, maske uyduğunu iyice anlamak için gaz odasına girmekle başlanır. Bu iş öyle bir iki günde olmaz. Bunun için muhakkak aylar lâzımdır. Ondan sonra erlerin veya maske taşıyacak olanların maske ve süzgeçe karşı olan emniyet ve itimadı artırılır ve kendilerini bilhassa muharriş ve aksırtıcı gazlara karşı alıştırmak için erler evvelâ içinde yalnız sis bulunan odalara sokulur. Onlar ilk zamanlar muhakkak maskelerinden sisin geçtiğine kani ollacaklardır. Sis içine girdikleri halde bunu gaz sanarak türlü türlü âraz göstereceklerdir. O zaman kendileriyle biraz alay etmek suretiyle onlara hakikati anlatmak ve zamanla onları sise alıştırmak lâzımdır. Sis kokusuna alışanlar bilâhare hafif aksırtıcı gazlarla karşılaştıkları zaman artık müteessir olmazlar. Bilhassa bunlara evvelden iyice telkin yapılarak bir kesif aksırtıcı gaz bulutu içinde dururlarsa, burun ve boğaz yanmasının hiç bir ehemmiyeti olmadığı, burunları biraz sulanırsa, boğazları biraz sızlarsa sıhhatleri üzerinde hiç bir tesir husule gelmeyeceği, bu tesirlerin açık havada kısa bir zaman içerisinde geçeceği anlatılacak olursa bunların maskelerine itimadı tam artmış olur. Talim terbiye başından maskesini çıkarmak isteyenleri üşenmeden, büyük bir sabırla maskeye alıştırmalıdır. Bunlar zamanla gaza karşı şayanı hayret bir alışkanlık gösterirler. Bütün dünya ordusunda bu usul tatbik olunur.

Demirden bir disiplin, sarsılmaz bir azim, kullandığı cihaza büyük itimat, maske altında gazları muvaffakiyetle karşılamak için lâzım gelen üç büyük unsurdur. Bu da bir günde, iki günde, bir haftada kazanılmaz. Daima ve daima yapılan gazlı ve gazsız talimler, büyük bir sabır, yorulmaz bir azim, ile elde edilir. Bütün bu gayrete rağmen yine maske taşıyanlar arasında gaza karşı mukavim olmıyanlar çıkarsa yahut bir kısmı süzgeçlerinden gaz geçtiğini iddia ederse o zaman diğer erler bu bozuk addolunan süzgeç ve maskeleri bizzat taşıyarak ve bunlarla gaz odasına girerek bunların bozuk olmadığını korkanlara bilfiil isbat etmelidir. Bu tecrübenin yaptığı manevî tesir çok büyüktür ve yüzde doksan ihtimalle diğerleri üzerinde itimat ve emniyet hassalarını artırır. Bütün bunlara rağmen yine süzgeçlerinin veya maskelerinin bozuk olduğunu iddia eden varsa ve bunların maskeleri de hakikaten yüzlerine uyuyorsa o zaman bu gibi kimselerin ruhî vaziyetleri doktor tarafından muayene edilmelidir. İyi gıda almıyan ve ruhan malûl olan kimseler hiç gaz te-neffüs etmese bile yine gazlanmak korkusu ile doktorları şaşırtacak ka-

dar âraz gösterebilirler. Bu gibi insanlar için hususî maskelere ve oksijen cihazlarına ihtiyaç vardır. Fakat büyük bir şükranla söyleyeyim ki bu gibi insanların mikdarı umumiyet itibariyle pek azdır.

Habeş - İtalyan savaşında Habeşler, İngiltereden aldıkları yüz binlerce mükemmel maskeyi kullanamadılar. Bunlarla gaz altına giremediler. Çünkü en mükemmel bir malzeme bile talim ve terbiye olmayınca hiç bir işe yaramaz. Hele bu malzeme gaz maskesi gibi insanın yüzünü sıkan, manzarasını değiştiren, nefes alıp vermesini güçleştiren, onu yoran, terleten bir cihaz olur ve zavallı insanların kulakları zehirli gazlara ait türlü türlü mübalâğalı efsanelerle dolarsa....

Kızılaya aza olunuz.

O,

Tehlikeli Zamanda Yetişen Dosttur.

Anadoluda Zehirli Gazlardan Korunma İşleri

Yazan: Dr. Nuri Refet KORUR

Son zamanlarda Anadoluyu baştan başa gezerek halkımızın zehirli gazlara karşı korunma işlerinde gösterdiği alâkayı yakından tetkika imkân buldum. Bu seyahatten çok derin ihtisaslarla dönmüş bulunuyorum.

Evvelâ şunu büyük bir iftiharla kaydedeyim ki bilhassa büyük şehirlerdeki itfaiyenin gaz disiplini Avrupadaki emsalinden hiç farklı değildir. İtfaiyemiz mükemmel malzeme ile mücehhezdir ve bu malzemeyi çok iyi kullanmayı biliyor. Bilhassa İzmir itfaiyesi bu hususta çok ilerdedir. Önümüzde yaptığı bir gösteride itfaiye erleri çok büyük bir intizamla maske takıp çıkardılar ve maske altında her türlü hareketi yapabilmek muvaffak olduklarını gösterdiler.

Polislerimizin de bu işlerde çok ilerlemiş oldukları görüldü. Bütün vilâyetlerde gazdan korunmağa ait bir kolleksiyona rastgelindi. Her tarafta talebeme rastgeldim ve bunların çok feyizli ve çok ümit verici me-saisine şahit oldum.

Geçtiğimiz bütün yerlerde filimle ders verdik. Filimle ders verme tarzı bu sefer ilk defa olarak tatbik edildi. Elimizde bulunan Türkçe ve Almanca filimleri birbirine birleştirerek (gazlar, gazdan koruyucu cihazlar, gaz elbiseleri, bir şehre yapılan hava taarruzunda muhtelif ekiplerin vazifeleri ve halkın alacağı tedbirler) ismi altında bir ders programı hazırladık. Konferanslar, sinema salonlarında veriliyor ve konferansçı filim başlarken söze başlayarak filimle beraber konferansını tamamliyordu. Fakat aynı zamanda açık arazide gaz ve sis tecrübesi yapmayı da ihmal etmedik. Halkın bu konferans ve tecrübeler gösterdiği alâka tasavvurun fevkinde idi. Bilhassa mektepliler fevkalâde alâkadar oluyordu. İçlerinden bazıları «acaba başka dersleri de böyle filimle göstermek imkânı var mı?» diye soruyorlardı. Lise talebesinin gazlar ve gazdan korunma hakkında sorduğu sualler çok mantıkî ve çok mühimdi. Bu sorgular onların dimağlarında bu işlerin ne kadar mükemmel bir tarzda yerleştiğini gösteriyordu. Mektep talebesi evine gidince duyduğu ve gördüğü şeyleri derhal anasına, babasına anlatıyor, bu sefer bunu merak eden aile hal-

kı ertesi günü konferans dinlemeğe ve filimi görmeğe geliyordu. Bazi yerlerde bu filimin günde 4-5 defa tekrar etmek mecburiyeti hasıl oldu.

Yapılan tecrübeler kadın, erkek çoluk, çocuk herkes iştirak etti. Türkün ezeli cessurluğu burada da kendisini gösterdi. Avrupada öyle tecrübeler gelenler bir çok korkaklık alâmetleri ve lüzumsuz telâşlar gösterirken bizim şehirlerimizde çocuklar bile büyük bir soğuk kanlılıkla gazları karşıladılar. Heyeti umumiyesi itibariyle halkın hava ve gaz tehlikesini çok sükûnetle karşılayacağı şimdiden iddia olunabilir.

Gezdiğimiz her memlekette bir hava tehlikesinde halkın kaçmasına müsait bir çok mağaralar, harabeler, tabii mahfuz yerler bulunduğu görüldü. Havaya ve gaza karşı korunma işleri fikrimce Türkiyede muntazam bir teşkilât ve lâzım gelen dikkatle takip olunursa bu hususta hiç korkmağa lüzum kalmıyacaktır. Halkın umumî bilgisi hiç fena değildir. Gerek okullarda verilen dersler ve gerekse halka verilen konferanslar ve yapılan kurslar halkın umumî bilgisini çok artırmıştır. Yalnız bazan mübalâğaya kaçan konferansçıların söyledikleri korkutucu sözler maneviyat üzerinde o kadar iyi bir tesir bırakmamıştır. Bunları filimli konferanslarla süratle tashih edebildik. Böyle seyyar konferanslar ve tecrübelerin ne kadar faydalı olduğunu bu kısa seyahat gösterdi. Aynı zamanda halkın gerek filimler ve gerek tatbikat sayesinde gaz ve gazdan koruyucu cihazları yakından görmesi ve gaza alışması imkânları da elde edildi.

Bu satırlar bütün seyahat esnasında rastgeldiğimiz kıymetli gaz su-bay ve öğretmenleriyle, okul öğretmenlerine ve gaz teşkilâtı ile alâkadar olanlara, çok kıymetli itfaiye ve polis teşkilâtına teşekkür için yazılmıştır.

Kızılaiy Mecmuasının her yerde nasıl bir memnuniyetle karşılandığını ve yazılarımızın okunarak tatbik edildiğini görerek iftihar ettik. Eğer gazdan korunma işleri böyle inkişaf etmekte devam edecek olursa ve halk da bu tehlikeyi lâıkiyle idrak ederek kendisini koruyucu vasıtalara, halk maskesini tedarik ederse bizi gafil avlamak isteyen düşmanların bütün ümitleri herhalde boşa çıkacaktır.

ALMANYADA

Sivil Halkda Bulunması İcabeden Muh- telif Malzeme Hakkında 1 Teşrinievel 938 Trihinde Çıkan Liste

Türkçeye çeviren: Dr. N. Refet KORUR

I — Maskeler:

Almanyada sivil halk için 2 türlü maske vardır. Birisi Türk halk maskesine benzeyen, yalnız süzgeçi gazlara karşı daha az mukavim olan bir maske, ikincisi ordu maskesinin aynı olan, yalnız nefes verme supabı toparlak bir şekilde yapılmış olan (S) maskesidir. Bu maskelerden birincisini bütün aileler temin etmekle mükelleftir. Maskenin bedeli ailenin gelirine göre tesbit olunmaktadır.

Ordu tipi maske ise gaz altında dahi iş görecektir. Olanlara (itfaiye, polis, gaz temizleyiciler, can kurtaran takımları, sıhhiye ekibi, teskereciler, teknik tamir grubu vesaire) ile vazifeden ayrılması imkânı olmıyan insanlara, gaz arayıcılarına, habercilere verilmektedir. Almanyada her almanın yukardaki maskelerden birisile mücehhez olması lâzımdır.

Alman maskelerinde süzgeçler bizim ortanca boy süzgeçlerdir. Son zamanlarda süzgeçlerin üzerine geçirilip bunları tozdan korumak için de ayrıca birer kesecik de imal edilmiş ve nefes verme supaplarının önüne bir de koruma tertibatı konulmuştur.

II Gaz elbiseleri:

Gaz elbiseleri üzerinde belli başlı bir değişiklik yoktur. Bunlar yine lâstikten yapılmakta olup pantolon, caket, çizme ve eldiven birbirinden ayrıdır. Gaz elbiseleri temizleyici takımlar için temin olunmaktadır. Her şehrin belediyesi bunları temin etmekle mükelleftir. Lâstik gaz elbiselerinden başka bir de tâlim ve terbiyede kullanılmak üzere aynı şekilde yapılmış ucuz kumaş elbiseler vardır. Bunların gaza karşı mukavemeti yok denilecek kadar azdır. Fakat lâstik elbiseler bilhassa talim terbiyede pek çabuk bozulduğundan ve bunları iyi giyip çıkarmasını daha öğrenmeyenler bedelleri çok yüksek olan bu elbiseleri kolayca tahrip ettiklerinden bu talim elbiseleri hakikaten mühim bir ihtiyacı karşılamaktadır. Ancak ta-

KIZILAY MECMUASI

lim ve terbiye tamamlandıktan sonra bu gibi efrada hakikî gaz elbisesi verilmektedir.

III — Sığınak süzgeçleri:

Sığınak süzgeçleri içinde en çok kullanılan tipleri şunlardır:

1— Dakikada 0,6 metre mikâbı hava verenler

2—	»	1,2	»	»	»	»
3—	»	2,4	»	»	»	»
4—	»	5	»	»	»	»
5—	»	7,5	»	»	»	»
6—	»	10	»	»	»	»

Bunlardan 5 metre mikâbına kadar hava verenlerin (100) milimetre su sütunu bir bir tazyik dakikada 7,5 metre mikâbı hava verenlerin 100-150 milimetre su sütunu, 10 metre mikâbı hava verenlerin ise 200 milimetre su sütunu tazyik yaptıkları zaman bu mikdarları vermeleri esas kabul olunmaktadır.

Verilen hava mikdarının kaç insanın ihtiyacına muadil olduğu hesap edilecek olursa şu neticeye varılır: (Hava ihtiyacı dakikada 30 litre hesap edilmek şartıyla) birinci süzgeç 20; ikinci süzgeç 40, üçüncü süzgeç 80, dördüncü 160, beşinci 240, altıncı 320 insana kâfi gelir.

Almanlar her ihtimale karşı insan başına dakikada (60) litre hava ihtiyacını hesap ettiklerinden onlara göre insan mikdarlarının yarısı alınmalıdır.

IV — Sair süzgeçler ve maskeler:

Yukarıda yazılan maske ve süzgeçlerden başka bir de karbon monoksit süzgeçleriyle yaralı başlıkları, sivil halk teçhizatı arasına girmiştir.

V — Oksijen cihazları:

Kullanılan oksijen cihazları Almanyanın tek bir cihaz meydana çıkarmak için yaptığı uzun tetkikattan sonra ortaya koyduğu «Heeresatmer» adlı cihazdır. Bu cihazla bütün can kurtaranlar teçhiz olunmaktadır.

Gelecek Harblerde Yeni Zehirli Gazlarla Karşılaşmak İhtimali Varmı ?

Yazan: Kimyager İzzet ERKSAL
Gazmaske Fabrikası Lâboratuvar Şefi

Zehirli gazlar üzerinde tetkikat yapan veya bu mevzular üzerindeki kurs ve konferanslarda bulunanlardan çoğunun zihninde bir sual belirir: acaba gelecek harplerde yalnız bu gördüğümüz gazlar mı kullanılacak veya daha başka, daha yeni gazlarla da karşılaşacak mıyız?

Bu husustaki fikirler son zamanlara kadar pek kat'î değildi. Herhangi bir zehirin, kimyevî harp maddesi olarak kullanılabilmesinin temini pek kolay olmıyan bir çok şartlara tevafuk etmesi icap ettiğini hatırlıyanlar, yeni yeni gazlar bulmanın imkânsızlığını ileri sürüyorlardı. Hakikaten dünya harbinde 3,000 den fazla zehirli cisim incelenmiş bunlardan 30 u nun harpte işe yarayacağı anlaşılmış ve bu otuzundan da harp meydanında ancak 16 sı kullanılabilmiştir. Görülüyor ki bir cisim harp gazı olarak kullanılabilmesi için, o cismin sadece uzviyete zararlı olarak tesir etmesi kâfi değildir. Kimyevî bir mürekkebin harpte kullanılabilmesi için o mürekkepte bir çok hususî şartlara uygun gelen vasıflar bulunması da lâzımdır. Bu vasıfları şöyle hülâsa edebiliriz:.

- A—Muharebede kullanılacak bir gaz ucuza mal olmalıdır ve bol miktar da elde edilebilmelidir.
- B—Harp gazlarının buharları havadan ağır olmalıdır.
- C—Kimyevî müessirlerden, bilhassa havanın oksijeninden ve su buharından kolayca müteessir olmamalıdır.
- D—Yağlarda iyi erimelidirler. (Fizyolojik sebep!)
- E—Harp gazları içlerine konacakları bombaların veya mermilerin yapılmış bulundukları maadine tesir etmemelidir.
- F—Topçu ile atılacak gazlar merminin patladığı anın tazyik ve suhnet şartlarında tahallül etmemelidirler.

İşte bütün bu şartlara uygun gelebilecek zehirli cisimler bulmak güç gözüküyordu. Fakat diğer taraftan bütün devletlerin gaz lâboratuvarları, gaz mütehassısları gizliden gizliye yeni yeni imkânlar araştırmakta devam etmekte bulunuyorlar. Hiç şüphesiz bu mesai gizli tutulmaktadır. Ancak yavaş yavaş mecmualara, hattâ kitaplara bile zehirli gaz meselesinin, hâlâ dünya harbinin bittiği yerde dura kalmadığını, ilerlemekte de-

vam ettiğini belirten sızıntılar geçmeğe başlamıştır. Fakat Almanyada zehirli gaz ve gazdan korunma işlerinde pek salâhiyetli olarak tanınan Würzburg üniversitesi Farmakoloğî Profesörü Dr. Ferdinand Flury «Alman müdafaa siyaseti ve müdafaa ilimleri cemiyeti gazdan korunma şubesinde» verdiği bir konferansı şöyle bitiriyor (1).

«Bu söylediklerimden kimya harbinin müstakbel inkişafı hakkında kat'î neticeler çıkarabiliriz. Gelecek harplerin yeni şekilleri yeni metodlar ister. Fakat eski metodlar da inkişaf ettirilebilir, inceleştirilip tekâmül ettirilebilir. Bilhassa şu noktaya dikkat etmek lâzımdır ki: insan uzviyetinin, maddî ve manevî bütün fonksiyonlarına kimyevî vasıtalarla tesir etmek imkânı vardır. Diğer taraftan şu esası da hatırlamalıyız ki kimya, hudutları olmıyan bir ilimdir. Binaenaleyh kimya esaslarına dayanan bir harp metodunun, harbi umuminin devam ettiği dört sene kadar az bir zaman içinde bütün imkânlar dahilinde inkişafını yapıp bitirmiş olduğunu kabul etmek, hatâdır. Yine kimyaya dayanan diğer silâhlar, patlayıcı maddeler, asırlardanberi hâlâ inkişaf edip gitmiyor mu? Bu sebeple gelecek harbin, geçen harbin bittiği noktada başlayacağını kabul etmek hatalı olur. 15-20 senedenberi ecnebi memleketlerde bu sahada durup dinlenmeden ilmi araştırmalar, teknik ilerlemeler yapıyorlar. Bu sebeple gelecek bir harpte kendimizi iyi müdafaa etmek istiyorsak, karşılaşmak ihtimali olan sürprizlere şimdiden hazırlanalım. Bu iş ancak ilmin ve onun bütün metodlarının ve vasıtalarının çalıştırılması ile mümkün olur.»

Yine Alman gaz mütehassıslarından Dr. Mielenz «insan vücudunun bütün kısımları ve bütün fonksiyonları kimyevî reaksiyonlar ile pek hassas olarak müteessir edilebilir. Diğer taraftan kimyada hemen her gün yeni yeni cisimler keşfolunmaktadır. Kimyanın her sahasında dev adımları ile terakki yapılırken, yenilikler olurken, zehirli gaz kimyası sahasında ilerlemek ve yenilik imkânının kalmadığını kabul etmek, biraz güç olur» (2) diyor.

Kimya silâhının durup dinlenmeden ilerlemekte olduğunu gösteren bu satırlar, bize yeni bir sual sordurur. Bu ilerleme hangi sahalarda ve ne şekillerde oluyor? Bu hususta ecnebi literatürünün tetkik ve mütealesından şu neticelere varıyoruz: En önde düşmanın gazdan korunmasını baltalayacak imkânlar araştırılmaktadır. Bu sebeple yeni, yeni (Maske deşen) gazlar aranmaktadır. Fakat bugünkü maskelerin süzgeçinden geçecek cisimler bulunacağı pek zannedilmiyor. Gerçi bu işe yarıyabilecek

(1) Gasschutz u. Luftschutz Sene 7. Nr. 3 1937

(2) Der Zivile Luftschutz 2 te anflage. Shf. 378.

KIZILAY MECMUASI

cisimler bulunmuştur. Fakat bunlar ya harp sahasında kullanılmaya elverişli gözükmüyorlar ve yahut da farmakolojik vasıfları, zehirlilikleri ve tahriş tesirleri pek hafif görülüyor. Meselâ karboniller, demir karbonil Fe (CO)_5 , Nikel karbonil Ni (CO)_4 ; bu maksatla kullanılmak istenen cisimlerden. Karbonoksidi mayi gazlar içerisinde eritip kullanmak da düşünülüyor.

Mamafih bütün bu söylediklerimiz henüz etüd sahasındadır. Ve bu hususta ne dereceye kadar kat'ileşmiş neticelere varıldığı belli değildir. Diğer taraftan gaz silâhının inkişaf imkânlarını yeni yeni gazlar keşfinden ziyade gaz atıcı vasıtaların tekemmülünde bulanlar da vardır. Alman mütehassıslarından Hansliyan ile Amerikalı mütehassıslardan Brig bu fikirdedir.

Gaz silâhının harp sahasına intikalindenberi onunla yarış edercesine tekâmülden tekâmüle giden gaz maskesi de inkişaf etmekte devam etmiştir. Ve bu yarışta bugüne kadar gaz maskesi daima muzaffer çıkmıştır. Ecnebi literatürünün tetkikinden elde olunan kanaat da bu zaferin hâlâ gaz maskesinde bulunduğundan ibarettir.

Zehirli Gazlar ve Maske Hakkında Sorgulara Müttehassısımızın Verdiği Cevaplar.

Geyve İlçebaylığı:

S— 1) Maskeler ve lâstik gaz elbiselerimiz için en iyi saklama çaresi nedir? Biz bunları içi çinko kaplı bir sandıkta saklamak ve sandığın içe-risine rutubet girmesin diye bunu lâstik bandlarla kapamak istiyoruz. Geyvenin çok rutubetli olduğunu unutmayınız.

C— 1) Evvelâ şunu unutmamalıdır ki biraz fazla rutubetin bilhassa lâstik eşya üzerinde bir zararı yoktur. Ancak pek çok rutubet lâstiğin küflenmesine sebebiyet verebilir.

Lâstik eşya üzerinde en çok müessir olan rutubetten ziyade kuru-luktur. Onları çabucak çatlatır. Bu sebepten dolayı lâstik eşyayı her şey-den önce kuruluştan, güneş ziyasından ve fazla hararettten saklamalıdır. Maskeleri, şekillerine hâlel gelmemek için içlerini mukavva ve kâğıtla dol-durduktan sonra bunları bir sandık içerisinde saklayabilirsiniz. Sandığı koyduğunuz odanın pencereleri kımızı boya ile boyanmalı veya siyah per-de ile kapatılmalıdır. Hararetin mümkün olduğu kadar 20 ilâ 24 dere-ceden fazla olmamasına dikkat ediniz.

Lâstik elbiselere gelince: Bunları katlıyarak bir sandığa koymak on-ların muhakkak çatlamasına sebebiyet verir. Lâstik elbiseler muhakkak bir surette askılarına geçirilerek asılmalı ve arasına meselâ her 3 ayda bir elbiselerin kolları, pantolon bacakları çekilerek hareket ettirilmelidir. Bu elbiselerin de muhakkak güneş ziyasından saklanması lâzımdır. Böy-le hareket edildiği takdirde maskelerin ve elbiselerin ömrü çok uzar.

Kayseride Dr. H. G.

S— 1) Sığınak süzgeçlerinin kabiliyeti hakkında malûmat istiyorum.

Kaç kişilik sığınak süzgeçi vardır?

C— 1) Bu sayımızda, sorgunuzun cevabını bulacaksınız.

S— 2) Sığınaklarda bulunması lâzım gelen eşya cedveli nedir?

C— 2) Sığınaklarda bulunması lâzım gelen eşya cedveli aşağıda ya-zılıdır: ....

1 — Oturacak yerler,

2 — Apdesthane,

- 3 — Sığınak süzgeci,
- 4 — Su tertibatı,
- 5 — Şehir elektriğinden başka batarya ile işliyen ziya tertibatı,
- 6 — Vantilâtör.
- 7 — Kazma, kürek
- 8 — Kireç kaymağı
- 9 — İlk imdat çantası,
- 10 — Bir mikdar, yiyecek, içecek,
- 11 — Yedek maske,
- 12 — Telefon veya zil tertibatı,
- 13 — Gazlanmış elbiseleri koymak için çuvallar,
- 14 — Yedek elbise veya pijama.

Alman kanunlarına nazaran umumî mahallerde bulunan sığınaklarda muhakkak bu eşyalar bulunacak ve her sığınğın ayrıca bir de yedek kapısı olacaktır.

İzmit'te K. M.:

S— 1) Her yangında karbon monoksit tehlikesi var mıdır? Yangınlara âdi itfaiye süzgeçleri veya harp süzgeçleri ile girmek imkânı var mıdır?

C— 1) Yangınların çoğunda karbon monoksit tehlikesi hiç yoktur. Adî yangınlarda ihtirak tam olduğundan karbon monoksit husule gelmez. Bu gibi yangınlarda husule gelen dumana karşı kendimizi âdi itfaiye süzgeçleri veya harp süzgeçleriyle koruyabiliriz. Bütün itfaiye süzgeçlerinin ve harp süzgeçlerinin dumana karşı koruma tertibatı vardır.

Aşağıdaki yangınlarda karbon monoksit tehlikesi vardır:

- 1 — Kapalı kömürlükler.
- 2 — Sinema daireleri, filimler.
- 3 — Hastahanelerde Röntgen daireleri.
- 4 — Cephane yangınları.
- 5 — İçinde pamuk, kâğıt ve benzeri bulunan kapalı yerlerde çıkan yangınlarda bu maddeler kavrulursa.

6 — Hava almıyan yerlerde çıkan yangınlar. (Bodrumlar gibi)

7 — Maden ocağı yangınları.

Bu gibi mahallerde yangın zuhur ederse muhakkak karbon monoksit süzgeçlerine ve yahut bazan bu da kâfi gelmiyerek oksijen cihazlarına ihtiyaç hasıl olur.

Bir Sene İçinde Mecmuamızda Çıkan Zehirli Gazlara Ait Yazıların İndeksi.

1937 senesinde çıkan zehirli gazlar hakkındaki makalelerin indeksini 25 birincikânun 1937 tarihli 157 inci sayımızda okuyucularımıza sunmuşuk.

Bu sayımızda da 1938 yılı içinde çıkmış olan makalelerin ve sorgulara verilen cevapların indeksini yazıyoruz:

Sayı: 157

25 Birincikânun 1937

1— Hava savaşları, önümüzdeki savaşlarda gaz tehlikesi ve Kızılay.

Yazan: Tümgeneral H. Rıza Ünsal

2—Türlere karşı yapılan gaz taarruzları ile Türklerin yaptıkları gaz taarruzları.

Yazan: Dr. Nuri Refer Korur

3— Oksijen cihazlarını koymak için depolar.

Yazan: Dr. N. R. K.

4— Hava tehlikesi kurslarında verilecek gaz derslerine ait program ve gaz kursu verenlere 10 nasihat.

Yazan: Dr. N. R. K.

5— Amerikalıların yeni bir gaz mahlûtu.

Yazan: İzzet Erksal

6— Alman halk maskesi.

7— Hava ve gaza karşı korunmağa ait sonbahar Alman manevraları.

8— Yeni bir sığınak nümunesi.

9— Ekselâns M. Metaksas'ın Kızılay gaz maske fabrikasını ziyareti.

10— Bir sene içinde gazlara ait mecmuamızda çıkan yazıların indeksi.

11— Zehirli gazlar hakkında sorulan sorgulara verilen cevaplar.

A— Resmî olmayan makamların sorgularına cevap verir misiniz?

B— Zehirli gaz elbisesi, çizmesi ve eldiveninin muhafazası.

C— Gaz elbisesi, çizme ve eldivenler kaç sene dayanır?

KIZILAY MECMUASI

D— Maske süzgeci değiştirilirken bunların tamamile değiştirilmesi lâzım mıdır? Yoksa yalnız içerisi mi boşaltılır?

E— Yalnız bir süzgecin fiatı kaç kuruştur?

F— Halk maske siparişı olursa verilir mi, verilirse kaç liradır?

G— Elimizde Klorpikrine karşı koruyan süzgeçler vardır, bunların bozulduğunu nasıl anlarız?

Sayı: 158

1 Şubat 1938

1— En yüksek hava tabakalarile deniz dibinde insan yaşayabilir mi?

Yazan: Dr. Nuri Refet Korur

2— Hayvanları gaza karşı korumak, gazdan korunma işlerinde baytarlara düşen vezife.

Yazan: Dr. Prof. Richters.

3— Muhtelif memleketlerin halk gaz maskeleri hakkında mukayeseli etüt.

Yazan: Dr. N. R. K.

4— Şimendifer vagonlarında haşeratın gazla öldürülmesi.

Yazan: Dr. N. R. K.

5 — Bağların sun'î sisle don tehlikesine karşı korunması.

Yazan: Dr. N. R. K.

6— Zehirli gazlar hakkında sorgulara cevap.

A— Elimizdeki maskeleri nasıl depo edebiliriz?

B— Süzgeç imalâtını gösteren parçalar nereden alınır?

C— Avrupaya Kızılay tarafından sipariş edilen kurs malzemesi geldi mi?

D— Hava çekicinin kazan içerisinden çıkardığı tozlara karşı ne gibi bir toz süzgeci kullanmalı?

F— Maske cinslerini resimleriyle gösteren bir katalog var mıdır?

G— Tabanca boyasıyle çalışanlara ne gibi süzgeç lâzımdır?

Dumana karşı koruyan madde nedir?

Sayı: 159

15 Nisan 1938

1— Gazlanmış arazi, malzeme, yiyecek ve içeceğin temizlenmesi.

Yazan: Kimyager Teğ. Şaban Emül.

KIZILAY MECMUASI

2— Zehirli gazların muhtelif bakımlara göre tetkik ve mütaleası.

Yazan: Dr. N. R. K.

3— Bütün dünyada gazlar ve gazlardan korunmağa dair yenilikler.

Yazan: Vasfi Gökçe

4— Gaz neşriyatını takip: (Harp gazları ve bunlara karşı korunma) adlı eser.

5— Gazlara dair sorgulara cevaplar:

A— Kızılayın gazdan korunma malzemesi hakkında resimli katalogu çıktı mı?

B— Gazların sevk ve idare üzerinde yaptığı tahavvüller, aktif ve pasif gaz teşkilâtı hakkında nereden malûmat alabiliriz?

C— Amonyak zehir midir? Çok teneffüs edilirse zararı var mıdır?

D— Kullandığımız maskelerin buğulanmaz levhaları üzerinde beyaz lekeler hasıl olmağa başladı, ne yapmalı?

Sayı: 160

15 Haziran 1938

1— Gaz elbiseleri, vasıf ve kabiliyetleri, iyi bir elbisede aranılacak noktalar.

Yazan Dr. N. R. K.

2— Maske dezenfeksiyonu.

Yazan: Dr. N. R. K.

3— Auer oksijen imlâ tulumbaları, muhafaza ve kullanma talimatnamesi.

Yazan: Vasfi Gökçe

4— Degea J 1 ve J 2 tıbbî oksijen cihazları nasıl kullanılır?

5— Auer imlâ tulumbalarıyla oksijen doldurulması.

6— Zehirli gazlar hakkında sorgulara cevaplar:

A— Türk maskelerinin süpabı değiştirilebilir mi? Değiştirmek istersenek yenisini nerede buluruz? Bozuk süpaplar nasıl anlaşılır?

B— Oksijen bombalarını kim doldurur?

C— İyi doldurulan bir oksijen bombası kaç sene boşalmadan kalır?

Sayı: 161

15 Ağustos 1938

1— Türk maskesi.

2— Niçin gaz kıt'alarına ihtiyaç vardır?

İngilizceden çeviren: Dr. N. R. K.

3—Wnkel sığınağı.

4 — Çin - Japon muharebesinde havaya karşı korunma tedbirleri ile kullanılan gazlar.

Sayı: 162

15 Birinciteşrin 1938

1— Bir sıhhiye sığınağı nasıl olmalıdır?

Yazan: Dr. N. R. K.

2 — Oksijen cihazlariyle yapılacak talim terbiye programı.

Yazan: Dr. N. R. K.

3— Bir harp vukuunda memleket gerisinde gaz tehlikesinin derecesi ne olacaktır?

Almancadan hülâsaten çeviren Kimyager İzzet Erksal

4— Zehirli gazlar hakkında sorgulara cevaplar:

A— Tatbikatta kullanılan yangın bombalarının muhtelif neveleri varmıdır?

B— Kolayca klorpikrin istihsal etmek için bir usul var mıdır?

Sayı: 163

15 Birincikânun 1938

1— Bir harp vukuunda memleket gerisinde gaz tehlikesinin derecesi ne olacaktır? (Devam).

Çeviren: İzzet Erksal

2— Fabrika ve saire sanayi müesseselerinde hava ve gaz tehlikesine karşı korunma teşkilâtı.

Yazan: Dr. N. R. K.

3— Gaz temizleme tatbikatında yapılan kusurlar.

Yazan: Nuri Refet Korur

4— Gaz ve maske hakkında dünya haberleri.

5— Zehirli gazlara dair sorgulara verilen cevaplar:

A— Kızılayın yeni kataloğu çıktı mı?

B— Maskeleri gergin tutmak için bundan evvelki nüshalarda hususî bir tertibattan bahsediyordunuz. Bu tertibatı bizim maske fabrikası yapıyor mu?

C— Halk maskesi satılmağa başlandı mı?

KIZILAY HABERLERİ

Kızılay Gaz Maske Fabrikasında Yıl Başı

Yazan: İzzet ERKSAL

Gazmaske Fabrikası mensupları, yeni seneye Spor klüplerinin hazırladığı neşeli ve zevkli bir müsamere ile girmişlerdir. Bu müsamerede fabrikasının memur ve işçileriyle direktörlükçe davet olunan misafirler de bulunmuşlardır. Müsamere Fabrika direktörü Bay Hami Bekem'in yer yer alkışlanan bir nutku ile açılmıştır. Hele nutkun aşağıdaki kısmı pek çok alkışlanmıştır:.

«Kimya harbinin alacağı feci âkıbetleri göz önünde bulunduran yüksek hükümetimiz ve Ulu Reisi cumhuremiz İnönü'nün uğurlu elleri ile ve sayın başkanımız Dr. Refik Saydam'ın himmetleri ile açılan fabrikamızın üzerine memleketimizin müdafaasında kutsal bir vazife düşmektedir. Bu vazifeyi üstümüze almış olmakla fabrikamızın bilûmum mensubini göksümüz kabarakararak iftihar ediyoruz.»

Müsamerede bilhassa sanatkârane bir tarzda tertip edilmiş olan Atatürk, İnönü ve Kızılay tabloları pek takdir edilmiştir. Kız ve erkek işçilerin müştereken hazırladıkları millî oyunlar, varyeteler hazıruna zevkî saatler geçirtmiştir. Niyetler çekilmiş, işçiler ve memurlar tarafından söylevler verilerek, yeni senenin milletimiz ve devletimiz için saadet ve muvaffakiyetler dolu olması temennileri izhar edilmiştir. Müsamere Fabrika mensuplarını hep bir arada, büyük bir ailenin çocukları halinde toplamış ve bu toplantıda bulunanlar, fabrikalarının hamisi Dr. Refik Saydam'a sonsuz hürmet ve minnetleri ile, yeni sene için saadet temennilerini telgrafla bildirmişlerdir.

İzmi Dispanserlerimiz

İzmir merkezimize bağlı İkiçeşmelik, Kahramanlar ve Karşıyaka dispanserlerinde temmuz, ağustos, eylül, I. teşrin, II. teşrin, I. kânun aylarında müracaat ederek tedavi edilen hastaların sayısı:

Aylar	İkiçeşmelik	Kahramanlar	Karşıyaka
Temmuz	1372	378	775
Ağustos	1348	317	722
Eylül	1261	362	705
I. Teşrin	1225	255	662
II. Teşrin	914	122	411
I. Kânun	911	95	255
Yekûn	7031	1432	3527

Cemiyetimiz tarafından yapılan muhtelif yardımlar

L. K.

30.000		Hatay Dispanserine muavenet için Tayfur Sökmen'e verilen
635	40	Devrekâni nahiyesine bağlı Kızılcık köyüne anbardan muavenet, eşya.
17.500		Erenköy Verem sanatoryomuna yardım.
5.955	29	Gümüşhacıköy'ünde su baskınına uğrayanlara.
100	53	Yıldızeli kaazsı Mumcuköy'de yangına uğrayanlara.
4.870		Konya'da su baskınına uğrayanlara yardım.
7.218	45	İstanbul'da gıdasız çocuklara yardım.
1.001	59	Bor kazasında su baskınına uğrayanlara.
3.501	03	Erzincan'da su baskınına uğrayanlara.
2.978	88	Merkezi Umuminin muhtelif yardımları.
2.285	77	Osmancık yukarı Zeytinköy'ü yangın felâketine uğrayanlara.
75		Babaeski Kürşüköy'ünde yangına uğrayanlara.
1.000		Rusya'dan gelen vatandaşlara.
400		Karamürsel'de evleri yıkılanlara.
201	01	Dursunbey'de yangına uğrayanlara.
115.301	69	Kırşehir yer sarsıntısına uğrayanlara.
1.004	35	Kayseri'de su baskınına uğrayanlara yardım.
1.500	82	Niğde' de su baskınına uğrayanlara yardım.
1.000		Kazmalı köyünde su baskınına uğrayanlara yardım.
201	01	Ulukışla'da su baskınına uğrayanlara yardım.
250		Sivrihisar'da su baskınına uğrayanlara yardım.
2.000		Yozgad'da su baskınına uğrayanlara yardım.

Gençlik Kızılay Haberleri

İçinde bulunduğumuz ders yılı içerisinde Gençlik Kızılayı bir çok yeni dernek kolları kazanmıştır. Aidat miktarının azaltılması ve dernek kolu teşekkül edebilmesi için üye adedinin asgariye indirilmesi bu hususta çok müessir olmuştur. Teşkilât bilhassa köylere doğru genişletilmektedir. Kızılay gaye ve prensiplerinin en ücra köylere kadar yayılması, Gençlik Kızılayı ve bilhassa Kızılay için çok sevinç verici hâdiselerdendir. Köy okulları sahasına sağlık ve sosyal yardım terbiyesini aşılama işi artık Gençlik Kızılayının vazifesi olmuştur. Gençlik Kızılayı bu vazifeyi imkân ve nisbet dahilinde başarmaya uğraşmakta ve çalışmaktadır.

Albüm mübadelesi:

Geçen ders yılı sonlarına doğru Amerika Gençlik Kızılağı ile tesis edilen dostane münasebet bu ders yılı başlangıcındanberi daha kuvvetli bir şekil almıştır. Ezcümle bir çok Amerika okulları Türk arkadaşları için albümler hazırlayıp göndermektedirler. Kızılay Gençlik Kurumumuzda bunları münasip gördüğü okullara tevzi etmekte ve gelen cevapları Amerikaya göndermektedir. Şurasını sevinçle kaydedelim ki Türk yavrularının yaptığı albümler Amerikada büyük bir takdir ve alâka ile karşılanmaktadır. Yeni dünyanın genç yavruları ile eski dünyanın genç yavruları arasındaki bu samimî dostluk gençlik kızılğaç amaçlarının tahakkuk ettiğini bize isbat etmektedir.

Albüm mübadelesinde Türk Gençlik Kızılayı ile en ziyade münasebette bulunan Amerikadan sonra Polonya gençlik kızılğaç gelmekte ve onu da Fin ırkından Estonya gençlik kızılğaç takip etmektedir.

İlk Sıhî yardım kitabı:

Kızılay Gençlik Kurumunun son nerettiğı kitaplar arasında bilhassa en ehemmiyetlisi Amerika Kızılğaç neriyyatından olan «İlk sıhî yardım» kitabıdır.

Kızılay Gençlik Merkez Heyeti âzasından Dr. Zeki Nasır Barker tarafından tercüme edilen bu eser okul kütüphaneleri için kıymetli ve okul sağış sahasında da faydalı bir arkadaşdır.

Anî kazalarda; yaralanmalarda, en ziyade görülen hastalıklarda çarçabuk alınacak tedbirleri göstermek itibriyle iyi bir yardımcıdır.

Eser resimlidir ve bir çok okullara hediye olarak gönderildiğı gibi para ile de satılmaktadır. Fıatı (65) kuruştur.

KIZIL HAÇ HABERLERİ

Kızıl Haç Cemiyetleri, Ligi Tarafından Çıkarılan İkinci Kânun 1938 Tarihli bültenden

Çin mültecilerine yardım

Şanghayda bulunan mültecilerin vaziyeti acele yardımı iltizam ettirecek mahiyeti atlatmış olduğundan Çin Kızılhaç cemiyetinin Şanghay Beynelmîl icra komitesi mültecilere içecek su, erzak, elbise tedariki, kamp-ları muhafaza, işsizlere iş vermek gibi hususata müteallik icraattan vaz geçmiştir. Mezkûr komite bundan sonra aynı maksatlar için başka teşekküller tarafından sarfolunacak paraları toplamak ve dağıtmakla iktifa edecektir.

Şanghay komitesi bir seneden fazla bir zamandanberi Çinin bir çok taraflarından Şanghaya akın eden yüz binlerce mülteciler için yapılan çalışmaları, gayretleri tanzim maksadile Çinli ve ecnebi zenginlerden mürrekkep bir grup tarafından tesis edilmişti. Bu grubun ilk sene topladığı iane 2,500,000 milyon dolara balığ olmuş ve komite 600,000 elbise, 24 milyon tayın, erzak dağıtmış, ve 80,000 mülteciyi de kamp haricine yerleştirmeye muvaffak olmuştur.

Guvernörler meclisinin içtimai

Londrada 17, 18, 25 haziranda toplanan guvernörler meclisinin on yedinci devrei içtimaiyesi çalışmalarına dair tanzim edilen izahname tabedilmiştir. İngilizce bir nüshası olan bu izahname bu içtimain ruznamesini teşkil eden mühim meselelere mütedair teati olunan noktai nazarin esasını, mevzuunu ve başlıca söylenen nutukları, verilen kararları ihtiva etmektedir.

Bulgaristan

Bulgaristan gençlik kızılhaç kolunun bir raporunda jünyörların iş-tirak ettiği gaz maske istimali talimlerine dair ehemmiyetli malûmat verilmektedir. Hava taarruzlarında, felâket anlarında, kifayet sahibi imdatcılar yetiştirmek maksadile Soyfa havalisinde Kızılhaç Cemiyetinin, devlet memurlarının, müzaheretile bir yaz kolonisi tertip edilmiş, yirmi yedi muhtelif şehirlerden gelen üç yüz mektep talebesi on ağustostan 5 ey-

lûle kadar açık kalan kampa iştirak etmişlerdir. Mükemmel şerait altında yapılan bu talimler jünyörlarda şiddetli bir alâka uyandırmış, bu talimlere iştirak eden çocukların kâffesi mürebbilerinin tedrisatını faidalı bir surette takip etmişlerdir. Bu yaz kolonisinden evvel ilk baharda üç kurs tertip edilmiş, tayyare cevelânlarına karşı ahaliyi muhafaza için kız, erkek, lise talebelerine tedrisat yapılmış, biri Kızılhaç parkında diğeri de bir spor cemiyetine ait oyun meydanında iki mühim tezahürat yapılmıştır. Son nümayiş, mütehassıs servislerin yardımile tertip edilmiş, ve Sofyadaki mektep talebelerile ahali tarafından dikkatle takip edilmiştir.

İlk yardım postaları

Kızılhaç cemiyeti ve diğer cemiyetlerin iştirakile, gelecek sene Bulgaristanda, yollarda, plâjlarda, istasyonlarda, yardım mntakaları tesis edilecektir. Dahilî tesisatı Kızılhaç jünyör kolu tarafından temin edilen bu mntakalarda genç imdatcılar çalışacaktır. Bu mntakalardan bir çoğunu Bulgaristandan geçen Beynelmilel, İstanbul - Londra yoluna tahsis edilecektir.

KÜBA

Jünyörlarin millî kongreleri

Gençlik Kızılhaç grupları, ilk millî kongresi geçen sene nihayetinde Havanada toplanmıştır. Kongrada onlara tahsis edilen celselerde jünyörlar atideki mevzulara dair raporlar vermişlerdir:

- 1 - Analar günü;
- 2 - Dünya sulhu için,
- 3 - Mektep haricinde arkadaşlarımıza nasıl yardım etmeli,
- 4 - Şehir sokaklarının sıhhî vaziyetleri,
- 5 - Havananın 51 numaralı umumî mektebindeki Kızılhaç cemiyeti ve onun takip ettiği gaye nedir?
- 6 - Üyelerin mikdarını çoğaltmak fikri,
- 7 - Cemiyeti beşeriye azasına karşı insanın vazifesi;
- 8 - Mektepteki arkadaşlara nasıl yardım etmeli.

DANZİG

28 mayıs 1938 tarihli kararname hükümlerine tevfikan serbest Danzig şehri Kızılhaç cemiyeti aynı zamanda cemiyetin reisini tayin ve azil salâhiyetini haiz olan Senato meclis reisinin yüksek himayesi altına alınmıştır. Diğer taraftan kararname Danzig Kızılhaçı, idarî ve adlî resimlerden istisna edildiğini dercetmektedir. Kararname esasına tevfikan hazi-

KIZILAY MECMUASI

randa Danzig Kızılhaç cemiyeti senato meclisi reisi tarafından tasvip olunan yeni nizamnameler yapmıştır. Bu nizamnameler bir çok hükümlerden başka cemiyet müdürlerinin, faal hizmetlerde bulunan zevatın tahsifi suretile cemiyetle olan irtibatlarını teyide mecbur olduklarını tayin ve tesbit etmektedir. «İtaat ve sadakattan ayrılmıyacağıma, Kızılhaç karşı vazifemi ifaya, şeflerimin emirlerine tevfikî hareket edeceğime, aht ve peyman ederim, allah mumimiz olsun».

Cemiyetin maksatları aşağıdadır:

Kara ve hava ordusunun sıhhati için yardım ve muavenette bulunmak, kara ve denizde umumî felâket ve kaza vukuunda Danzig, ahalisinin sıhhati umumiyesine, harp malûllerine, esirlerin yardımlarına, koşmak, ve cemiyetin kollektif azası sıfatile grupları, müesseseleri ve tanınmış servisleri kabul edebilmektir. Danzig Kızılhaç cemiyetinin mahalli şubeleri şeflerini, reis tayin ve emri altına alabilir. Kızılhaç hastabakıcı hemşireleri cemiyetin faal hizmetlerine tahsis olunmuş memurlardır.

Dominika Cümhuriyeti

Dominika Kızılhaç cemiyeti idare komitesi Sıhhat ve içtimai muavenet nezaretine, geçen sene yapılan işlere dair bir rapor takdim etmiştir. Raporun birinci faslı daima inkişaf etmekte olan Kızılhaçın hemşireler mektebine hasredilmiştir. Dört sene evvel tesis edilen bu mektep hastabakıcı hemşirelerden mürekkep mütehassıs bir grup yetiştirmiştir. Sekiz profesörle idare olunan bu müessesede tahsil ve tedris müddeti üç senedir. 1937 de mektebin bütçesi 3,780 (Pesüs) e çıkmıştır. İlk sene mektebin 55, ikinci sene 17, üçüncü sene de 16 talebesi vardı.

İkinci fasılda ilk safhada 70 hastayı ibate eden, çocuk hastahanesinin çalışmalarından bahsediliyordu. Plânları tadil edilen bu mühim müessesenin istiap kudreti iki misline çıkarılmıştır.

Cemiyetin dış dispanserleri halka pek mühim hizmetler etmektedir. Hükûmet merkezinde bulunan dış dinpanseri 1937 senesi içinde bir çok hasta tedavi etmiştir. Ahalinin, mühim faydası olan bu müesseseye karşı gösterdiği rağbetten cesaret alan Kızılhaç cemiyeti memleketin bütün fakirlerinin faydalanması için tevsie karar vermekte ve tekmil Kızılhaçın Anbulans servisinde çok terakki etmiştir. Geçen sene (231 i Cindad Trujille ye (58) i de diğer şehirlere sevkedilmek üzere 289 hasta nakledilmiştir.

Çocuk hastahanesi yaptırmak suretile hasta ve malûl çocukların tedavisi gibi mühim bir meseleyi kısmen halle muvafak olan Kızılhaç cemiyeti aynı ehemmiyeti haiz olan vereme karşı mücadeleye başlamıştır.

KIZILAY MECMUASI

Bu maksatla, Cindad, Patinago, şehirlerinde veremliler için pavyonlar yaptırmıştır. Busuretle hükûmetle müştereken millî bir sanatoryom inşa ettirmektedir.

Kızılhaç cemiyetleri Ligile Beynelmilel Kızılhaç komitesinin çalışmalarından mezkûr raporda takdîrkârane yazılar münderiçtir. Ligin ikinci kâtibi umumisi Mösyö Larusa'nın geçen kânunuevvelde millî cemiyete ziyareti için raporun bir faslı tahsis kılınmıştır.

Birleşik Amerika Devletleri

Bültenin ikinci teşrin tarihli numarasında yazdığımız veçhile İspanya ve Çine gönderilmek üzere eşya ile dolu üç yük vapuru teşrinievvelde Amerikadan hareket etmiştir. Bu irsalâtı teşkil eden maddeler hakkında ki bazı tafsîlâtı aşağıya dercediyoruz:

İlk iki hamuleden biri İspanya Cümhuriyetine, diğeri de nasyonalist İspanyaya ait olan bu eşya birbirinin aynı olup 4080 çikolata, (750) lire karamel (7440) kutu süt hülâsası, (12,500) parça sabun gibi ve jünyörler tarafından gönderilen muhtelif maddelerden, undan mürekkeptir. Çindeki çocuklara gönderilen ianeler (5,000) kutu Noel hediyesinden ibaret olup bu hediyeler: Kurşun kalemi, oyuncak, ceviz, meyve gibi Amerikan talebeleri tarafından verilen ve Gençlik Kızılhaç cemiyeti vasıtasile gönderilen ianeleri teşkil etmektedir. Bundan başka (3,300,000) livre buğday, (250) kutu et, (250) kutu süt tozu, (50) sandık çocuklara mahsus muhtelif gıdalar, (150) sandık süt ve konserve et, ve (100) sandık muhtelif konserveler, büyük miktarda ecza, sargı, ilâç, kolera aşısı, müzadıtaffün, ilâhir... eşya gönderilmiştir. Bunlar müteaddit ticaret şirketleri tarafından iane suretile verilmiştir.

Bu eşya Amerikalı komite tarafından alınıp tevzi edilecektir.

Senelik rapor

30 haziranda biten sene için Amerika Kızılhaçı tarafından hazırlanan rapor geçen birinci teşrinin on beşinde neşredilmiştir. Bu cemiyetin bugün (5,523,585) üyesi vardır ki umumî harptenberi aza mikdarı bu kadar yükselememiştir. Elyevm felâket zamanlarında, hastalık, veyahut hükûmete yardım vukuunda imdat servisini temin için (42,059) hastabakıcı hemşire tescil edilmiştir.

Bunlardan tahminen on beş bini harp zamanları için hükûmetin ihtiyat kuvvetini teşkil etmektedir.

Geçen 39 haziranda Kızılhaçın hizmetinde bulunan (663) hastabakıcı hemşire (491) mahalde ziyaretçi hemşirelik vazifesini ifa etmiştir. Bun-

KIZILAY MECMUASI

lar (193,281) kişiye bakmış ve bir milyondan fazla ziyaret yapmışlardır. Bu hemşireler bilhassa okullarda faaliyet icra ederek doktorların müzahe-
retile (559,187) çocuğu muayene (162,350) çocuğun tedavisini hazırla-
mışlardır.

Vaziyet icap ettirdiği takdirde Kızılhaçın hastabakıcı hemşireleri merkezden uzak bulunan havaliye kafile halinde gönderilir. Geçen sene bunların haylisi İdaho, Kanzas, Luizyan, Hükûmetlerinde ve Bahrimuhiti atlasideki bazı küçük adalarda vazifelerini ifa etmişlerdir.

Hastaların bakılmaları ve ahvali sıhhiyeleriyle meşgul olmak üzere Kızılhaç tarafından (830) mahallî komitelerde bulunan (1775) hemşirenin yardımile kurslar tertip edilmiştir. Amerika Kızılhaç cemiyeti hemşireler-
den mürebbiye yetiştirilmek üzere bir takım hususî kurslar ihdas etmiş-
tir. Amerika Kızılhaç cemiyetinin raporu hıfzassıhha sahasında komite-
lerin faaliyetlerinde görülen gayret ve inkişafı kayıt ve işaret eylemek-
tedir. Bir çokları kan alıp verme işleriyle alâkadar olmaktadır. Mesane,
uyuz hastalıklarına, ve saireye karşı faaliyet ve alâkaları görülmektedir.

Felâket zamanında yardım teşkilâtı, gönüllü yardımcılarının çalışma-
ları gibi çalışmalar senei haliye bülteninin sütunlarına mevzu teşkil et-
mektedir.

Amerika Kızılhaç cemiyetinin diğer braşlardaki çalışmaları da için-
de bulunduğumuz senedeki bültenin sütunlarında ayrı mevzular teşkil
etmektedir.

FRANSA

1938 senesi terfi listesine dahil olan talebelere sıhhi tayyarecilik be-
rati tevdi ve tevzi merasimi Markiz dö Lilin riyaseti altında Fransa kı-
zılhaçını teşkil eden üç cemiyetin umumî reisleri huzurunda Fransız mer-
kez komitesi siyejinde icra edilmiştir.

Paraşütisme beratını kazanan (13) mezununa Aéro - Club France
İspor komisyonu kâtibi diploma tevzi etmiştir.

YUNANİSTAN

Yunan Gençlik Kızılhaç kolu senei tedrisiye başında memlekette mev-
cut bütün okullara, jünyörlerin faaliyetlerine, yeni gençlik ve kızılhaç
için, yeni gruplar teşkiline dair tamim göndermiştir. Bu tamimde mevzu-
babs olan noktalar şunlardır:

Kültür Bakanlığının çalışmalrımıza dair düşündüğü şeyler,

Okul müdürlerine hitaben gönderilen mektuplar,

Harp halinde ve suhlde Kızılhaç cemiyeti, ve Gençlik kızılhaç cemi-

KIZILAY MECMUASI

yetinin maksat ve faaliyeti, Kızılhaç cemiyetleri Liginin gayret ve faaliyeti, Yunan Gençlik Kızılhaç cemiyeti, jünyör gruplarının teşekkülü, jünyörlerin geçirdikleri imtihan, grupların bülteni, mecmuamız.

Öropos yer sarsıntısı

Yer sarsılması geçen yaz sabahın saat 2,45 inde Atinaya 50 kilometre mesafede bulunan Öropos şehrini sarsmıştır.

Bir kaç dakika zarfında Sağlık Bakanlığı tarafından haberdar edilen Yunan Kızılhaç cemiyeti musibetzedelerin yardımına koşmak için lâzım gelen tedbirleri almıştır. On beş dakika sonra yardım mintakasının iki büyük anbulans otomobili bütün yardım malzemesile harekete hazırlanmıştır. Diğer taraftan (520) yataklık ufak bir seyyar hastahane üç kamyonla yükletilerek lâzım gelen müstahdemin ve Kızılhaça ait üç doktor, iki hastabakıcı hemşire ve (528) gönüllü sedyeci ertesi günü saat sekizde hareket etmişti. Öroposa bir saat sonra vasil olan mecmuu (42) kişiden ibaret bulunan ve felâketi müteakip haberdar edilen doktorlar tarafından ilk müdavatı yapılan ağır yaralıların derhal kabul ve yatırılması için hastahane kurulmuş ve çalışmaya başlamıştır.

ISLANDA

Lig kâtibi umumiliği çocukları hıfzıssıhha kaidelerine alıştırmak için Islanda Kızılhaç cemiyeti tarafından neşredilen afişten bir çok nüshalar almıştır.

Afişi teşkil eden resimli levhalardan her biri hıfzıssıhha kaidelerinden birini ihtiva etmektedir. Afiş kalın kâğıt üzerine tabedilmiş ve bir çok raptiyelerle tutturulmuş ve bu suretle bunların duvara diğer milli cemiyetlere dağıtılması için bu afişlerden bir hayli mikdar sipariş etmiştir.

Senelik rapor

Elyevm Islanda Kızılhaç cemiyetinin (516) muvakkat azası ve (50) de daimî üyesi vardır. Bu mikdar geçen seneye nazaran artmıştır. 1937 senesi umumî varidat yekûnu (14,360) kuruna çıkmıştır ve bunun (1,000) kurunu hükûmet tarafından verilmiştir. Kızılhaç günü satılan rozetler (1,000) kuron temin etmiştir.

Bu raporu kapadan sene içinde (1407) kişi itfaiye tarafından idare ve sevkolunan Kızılhaçın ambulansları tarafından nakledilmiş, kazazedeler meccanen nakledilmişlerdir. Dağlarda Islanda Kızılhaç cemiyeti tarafından konulan imdat kutularının kış, yaz faydaları sabit olmuştur. İmdat ve hıfzıssıhha için Reykjavikde tesis edilen kurslara 43 erkek ve 39

KIZILAY MECMUASI

kadın devam etmiştir. Kızılhaç tarafından yaptırılan köy hastahanesi 6 hasta kabul edecek vüsattadır. Bir salon hastaları muayene ve bir oda da hasta bakıcı hemşireye tahsis edilmiştir. Şubattan mayısa kadar devam eden balık mevsiminde, hastabakıcı hemşire 261 hasta veyahut hafif yaralıya hastahane, 243 hastaya da evlerinde bakmıştır. Akureyri şubesi bir hastabakıcı kullanmaktadır. Bu hastabakıcı hemşire mektepleri ziyaret eder ve hastaları evlerinde bakar,

Millî hastabakıcı hemşireler mektebi idare heyetinin talebi üzerine Islanda Kızılhaç cemiyeti müstakil talebelerini kayıt ve kabul etmek için bir ihzarî mektep tesis etmiştir. Kurslar dört hafta devam etmektedir. Bu kursları geçen sene on iki talebe takip etmiştir.

NORVEÇ

Norveç Kızılhaç cemiyeti Osloda bir şefkat satışı tertip etmiş ve satış, Fakir yurtları hanımlar komitesi tarafından yapılan çalışmaların kıymetini artırmıştır. Altı senedenberi hayırlı faaliyetine devam edegelmekte olan bu komitenin (5100) kadar azası mevcuttur. Bunlar fakir analar için çocuk bezleri yapmakta ve bezler bu analara ebeler tarafından tevdi olunmaktadır. Üyelerden bir tanesi altı ay zarfında on sekiz çocuk bezi yapmıştır.

Komite ayrıca ilk yardım için doktorlar servisine (1000) cihaz takımı vermiştir.

Sıhhi tayyarecilik

Avustralya ve İsveç Kızılhaç cemiyetlerine imtisalen Norveç Kızılhaç cemiyeti tayyare ile sıhhi imdat servisi tesis etmiştir. Mesafelerin büyüklüğü karşısında derhal cerrahi ameliyat icrasına lüzum görülen hastaları büyük zorlukla nakil bakımından bu servisin pek büyük faydası vardır. Norveç Kızılhaç cemiyeti hükûmetin yardımından istifade edebileceğini ümit etmektedir.

URUGUVAY

Uruguvay Kızılhaç cemiyeti Montevideoda akıl hastalıklarına karşı gönüllü hastabakıcı hemşireler yetiştirmek için bir kurs açmıştır. Tedrisatın idaresi Vilardebo hastahanesile akıl hastalıkları kliniği asistanı Dr. Juan Carlos Chans Cavigliaya tevdi edilmiştir. Stajlar memlekette yegâ-

ne teşekkül olan akıl hastalıkları hıfzıssıhha polikliniğinde yapılmaktadır. Kursların programı hıfzıssıhha ile akıl hastalıklarına karşı alınacak şafi tedbirler hakkındaki derslerden ibarettir. Akıl hastalıkları hıfzıssıhhası için diploma alacak, gönüllü hastabakıcı diplomasını haiz bulunmak mecburiyetindedirler. İmtihan emrazı akliye mütehassıslarından mürekkep bir hey'et huzurunda yapılır.

Gençlik :

**Kızılay Kurumu Neşriyatından
Yıllık ve Broşürleri
OKUYUNUZ...**

İLK İMDAT

Okuyucularımız müjde

Mecmuamız bu nüşadan itibaren Gençlik Kızılay Kurumu Merkez hey'eti azasından Sıhhat ve İctimaî Muavenet Vekâleti Neşriyat müdürü Dr. Zeki Nasır Barker tarafından dilimize çevrilen "İlk sıhhi yardım" adlı kitabın forma forma neşrine başlayacaktır. Amerika Kızılhaç cemiyetinin neşriyatından olup dilimize gayet açık bir lisanla çevrilen bu eserin sıhhi faydası hakkında söz söylemeği zâid addeder ve eserin kıymetini okuyucularımızın takdirine bırakırız.

ŞAPİTR I

Bütün dünyada her gün kaza ve arıza eksik değildir. Kazalarda bir çok insanların sıhhati, hayatı tehlikeye girer. Ezilen, yaralanan ve sakatlananlar olur; hattâ bazan ölüm bile vukua gelir. İşte bir kaç misal: Bir yerde şiddetli bir hareketi arz olur. Evler, büyük binalar yıkılır. Yıkıntılar arasında ve altında bir çok çoluk, çocuk kalır, ezilir, bayılır ve yaralanır, inlerler.

Bir çocuk dikkatsizlik yüzünden kuyuya, havuza düşmüştür. Bağırır, boğulma tehlikesindedir, imdat ister. İhtiyar ve kötürüm bir kadın bir yangında yanmak tehlikesine girer, veya saralı birisi bir mangal veya soba üzerine düşmüştür. Bir çobanı zehirli bir yılan ısırıştır. Yılanın zehiri vücuda yayılmak üzere iken bu zehiri yüreğe, beyine götürüyor. Bu zehiri vücuttan çıkarmak ve hiç olmazsa tesirsiz hale koymak lâzım... İki tren karşı karşıya gelir ve çarpışırlar. Bütün yolcular şiddetli bir sarsıntı geçirirler. Bir kısmı trenin enkazı altında kalır, çiğnenir, kırılır yaralanır ve ölürlər. Bir kayık veya yelkenli fırtınanın şiddetinden devrilir ve batar. İçindeki tayfa ve yolcular denize dökülür ve boğulmak tehlikesinde kalırlar. Çağırı, bağırırlar.

Bir otomobil ile tramvay çarpışırlar, otomobil parçalanır, ve içindekiler yaralanırlar.

İşte bütün bu acıklı hâdiselerde hepimize düşen bir vazife vardır. o da "İlk imdat,, tır. Bunu yapmağı öğrenmeliyiz Bilhassa «Kızılay Gençlik» mensupları bütün bu anî kazalarda muhtarip beşeriyete nasıl imdat yapılacağını bilmeli ve heyecana kapılmadan vazifelerini hakkıyla yapmalıdırlar.

İlk imdat ihtiyacı

İlk imdat lüzumu, gün geçtikçe çoğalıyor. 1919 da Birleşik Amerika hükûmetleri içinde kazara ölenlerin sayısı 75,000 den az değildir. 1934 de

bu rakam 100,000 ne çıkmıştır. Ve düşeceğine dair de emmare yoktur. Ölümsüz kazaların sayısı da ehemmiyetli surette çoğalmaktadır. Bu çoğalmaların sebebi başlıca otomobil kazalarında. Diğer sebeplerden olan kazalar son sene zarfında % 17 azalmıştır. Her 34 ölümsüz kazaya mukabil bir ölümlü otomobil kazası olduğu hesap edilmiştir. Şu halde, şu senelerde her sene 1,000,000 kişi otomobil kazasında yaralanıyor demektir. Bunların bir çoğu büyük şoseler üzerinde ve köy mıntakalarında vukua geliyor. Buralarda ise tıbbî müdavat ve âcil yardımlar kolayca yapılamıyor. Evdeki kazalar her sene 23,000 kişinin ölümüne, 3,500,000 kişinin de yaralanmasına sebep olmaktadır. Bu kazaların yaptığı sakatlık ve malûliyetler ehemmiyetlidir. Bunların başında düşmeler, sonra yanık ve haşlanmalar, üçüncüsü de kesik ve sıyrıklar gelir. Gerek yanık ve gerek haşlanma vakalarının çoğu 14 yaşından aşağı çocuklarda görülmektedir. Sanayi işlerinde ve fabrikalardaki kazalar gittikçe azalmaktadır. Bun sebep bu gibi yerlerde emniyet tedbirlerinin ve terbiyesinin gün geçtikçe tekâmülüdür. İşçilerin kazaya uğramaması için elden gelen bütün tedbirler yapılmalıdır. Bunları hem fabrika ve imalâthane sahipleri düşünecek, hem de işçilerin kendileri.

Bir kaza vukubulduktan sonra onu en süratli ve emin bir surette tedavi edecek tesisat ve teçhizat hazırlanmalıdır. Müşahede, vekayi ve ilk imdat terbiyesi alan şahıslar ender kazalara uğrarlar ve kazaya uğrayanların da az zarar gördükleri tesbit edilmiştir. Çünkü bu gibi işçiler kazanın ne olduğunu ve ne gibi zararları mucip olacağını pekâlâ idrak etmektedirler. Fakat ne de olsa bütün tedbir ve ihtimamlara rağmen her yerde yine bir çok kazalar vukua gelmektedir. Onun içindir ki **İlk imdat** tedavisini bilmek ve yapmak herkes için ve bilhassa **Kızılay Gençlik** mensupları için çok lüzumludur.

İlk imdat ne demektir

Her hangi bir kaza veya âni hastalıkta, doktor gelinceye kadar yapılacak âcil ve muvakkat tedaviye ilk imdat tedavisi deriz. Bazı vakalarda bu ilk imdat tedavisi çok kere hayatı kurtarır. Bir çok vakalarda yapılan ilk imdat tedavisi ve tedbirleri kazaya uğrayanların veya âni hastalıkların ızdırabını tahfif eder ve doktorun yapacağı katî tedaviye yardım etmiş olur. Doktor gelince, ilk imdatçının vazifesi bitmiş sayılır. Esasen ilk imdatçı ile bir tabip arasında menfaat çarpışmaları da olamaz.

İlk imdat işlerini öğrenmekteki maksat nedir?

Başlıca maksatlar şunlardır:

1. Kazaların önüne geçmek. Her şahsın başından bir kaza geçebilir.

Bu kazayı önlemek üzere daima dikkat lâzım. Cepte taşınan bir kitap, ehemmiyetli hâdiselerde ne tarzda hareket olunacağını da yazar. Vücuda isabet eden ehemmiyetsiz sanılan küçük yara ve bereleri acilen tedavi etmek çok ehemmiyetlidir. Bazan bu gibi vakaların ciddî ve vahim ihtilâtlara sebep olduğu varıddır.

2. Şahısları, her hangi bir yaranın tabiatı, sebebi ve yapacağı tesirleri ve tedavisi hakkında bilgiler ile tenvir etmektir. Bu ilk imdatcının hastalıklar ve yaralar hakkında bir hekim kadar doğru ve kat'î teşhis koyması lâzımgelseğini sanmayınız. O, sadece bir yaranın mümkün olan sebepleri ve olması muhtemel arızalarını bilen bir yardımcıdır.

3. İlk imdatçı, öğrendiği şeylerle her hangi bir kazada tam zamanında lüzumlu şeyleri tatbik eder. İlk imdatcının bu gibi hallerde ne gibi şeylerin yapılmayacağını bilmesi de az ehemmiyetli değildir.

Umumî hükümler. — Bir şahıs yaralanmış ise kurs görmüş bir ilk imdatçı hâdiseyi tam manasiyle kavrar ve ne yapılacağını hemen karar verir. **Yaralıyı hemen arka üstü yatırmalı** ve rahat vaziyete sokmalı. Baş ne aşağı ne yukarı - taki yaranın ehemmiyetli olup olmadığı anlaşılsın. Bu, her hangi bir bayılmanın önüne geçmek içindir. Çünkü yaralananlarda (**Şok**) çok görülür.

Şok, ileride bahsi mahsusunda zikredilecektir.

Yaralı şahısları, ilk imdat talimi görmeyenler çok kere oturturlar veya ayağa kalkmalarına müsaade ederler. Bu doğru olamaz. Eğer yaralının yüzü kanlı, muhtakan ise, biraz yükseğe kaldırmalı. Yüz soluk ise başı aşağı indirmek lâzım. Şayet kusuyorsa yatarken başını bir tarafa çevirmeli. Çünkü kusulan maddelerin nefes borusuna gidip hastayı tıkmaması muhtemeldir. Kazazedelerde kan akması, nefes durması, yaralar, yanıklar, kırıklar, çıkıklar, zehirlenmeler... Hep aranılmalıdır. Vücuttaki bütün yara ve bereler de aranıp bakılmalı. Yaraları aramak üzere hasta ve yaralıyı çınl çıplak soymak doğru değildir. Yaralı yeri iyice görecektir. Şekilde ve kâfi derecede soymak lâzımdır. Kol, bacak ve gövde yaralarında lüzumu halinde buraların elbise ve çamaşırlarını sökmek ve hattâ yırtmak ta icap eder. Sökmek hiç şüphesiz daha müreccaktır. Bazı vakalarda elbise ve çamaşırları çıkarmağa teşebbüs çok muhtemeldir ki yaralıyı rahatsız eder. Ve belki de yarasını vahim bir hale koyar.

Çok kan akması, nefes durması ve zehirlenme hallerinde hiç bir şeye bakmayıp hemen bunların tedavisini yapmak zarureti vardır.

Hastaları ve yaralıları üşütmeyiniz. Ağır vaziyetteki şoklarda hasta ve mecruhlar katiyyen üşütülmemelidir. Hava serin ve soğuk ise, yaralıyı muhakkak battaniye, yorgan gibi şeylerle örtmeli. Birisini hemen gönde-

rerek doktor çağırmalı. Doktor çağirtmalı. Doktor gelinceye kadar ilk imdatçı şu işleri aramalı ve tesbit etmelidir:

1. Yaranın yerini anlamak.

2. Yaranın tabiatini, sebebini ve yaranın muhtemel olan vehametlerini tetkik ve kaza yerinde yaralıya yardım edecek vesait bulunup bulunmadığını anlamak.

3. Ne gibi ilk imdat yapacak.

Kaza olduğunda, ilk zamanlar heyecan yüzünden lüzumlu olan esaslı malûmat çok kerre unutulur. İkinci mühim mesele, doktorun ihtiyacı olan malzemenin tedarikidir ki bu da mutad olduğu veçhile ekseriya doktorun yanında mevcut değildir. Üçüncü ehemmiyetli iş de, doktor gelmeden evvel bazı mütemmim tedbirlerin alınması hakkında emirler vermesidir.

Her hangi bir kazada soğuk kanlılığı muhafaza etmeli. Ve yaralıyı hemen nakletmek çarelerine baş vurmamalı. Meğerki vak'a tavazzuh edinceye kadar yaralı hakkında hakiki malûmat alınsın ve ilk imdat yapılsın. Sonra icap ettiği takdirde yaralı bir hastahaneye usulü dairesinde naklolunur.

Suursuz, kendini kaybetmiş hasta ve yaralılara katiyen ne su ve ne de diğer mayi şeyler verilemez. Çünkü bunlarda bu gibi mayiler nefes borusuna gider ve tıkarlar. Maamafih yaralı kendini biliyorsa ve su da istiyorsa onu sudan mahrum etmemeli. Azar azar içmek suretile istediği kadar su verilmelidir. Gerek Viski ve gerekse Konyak, ilk imdat işlerinde iyi birer münebbih değildirler ve kullanılmamalıdır. Bunların kullanılması, vücuda ehemmiyetli zararlar yapar.

Yaralının etrafından seyircileri dağıtmalı. Bunlar çok kerre yapılacak işleri şaşırtacak derecede ilk imdatçıları meşgul etmiş olurlar.

Hasta ve yaralıya mümkün olan istirahatı temin etmeli ve onu lüzumsuz hareket ve sözlerle heyecana kapılmamalı. Beşuş ifadelerle maneviyatını yükselterek ümitsiz olsa bile ümit vermeli. Çünkü kuvei maneviyesinin yüksek oluşunun, tedavide büyük ehemmiyeti vardır ve çabuk iyi olur.

Yaralının başkaca ve arıza ve kazaya uğramaması hususlarını da ehemmiyete almalı ve tedbir yapılmalıdır.

VÜCUDUN TEŞRİHİ VE FİZYOLOJİSİ

ŞAPİTR II

Vücuda isabet eden her arıza insan makinesinin bir tarafına bir sakatlık yapar. Bir saat veya otomobil sakatlığında, onu tamir edebilmek için muhakkak onun içindeki makine aksamını bilmek ve nasıl işlediğini

anlamak lâzım ise insan makinesine arız olan sakathıkları tamir etmek için de bu makinenin parçalarını bilmeli ve nasıl işlediğini görmeli. İnsanların yaptıkları makineler nisbet edilirse insan vücudu - makinesi çok karışık bir şeydir. İlk imdadı hakkile yapabilmek için vücut için, bünye dokumalarını (**teşrih**) iyi bilmeli ve bu cihazların nasıl işlediğini (**fizyoloji**) öğrenmeliyiz.

Vücudun muhtelif yerleri fennî isimler ile yad olunur. Bu kitapta mümkün mertebe bu isimlerden az bahsolunacak ve lâzımgelen tafsîlât okuyucular tarafından kolaylıkla takip olunabilecektir.

I. İskelet

Vücuttaki bütün kemikler birleşerek **iskeleti** teşkil ederler. (Şekil 1). Kemiklerin vazifeleri bir kaç tanedir:

(a) Vücuda şekil verir ve vücuda istinat yaparlar.

(b) Bir takım boşlukları teşkil ederler. Bunların içinde vücudun en mühim uzuvları bulunur.

(c) Etler, kemiklere yapışıktır.

(d) Mümkün olan hareketler, hep kemikler vasıtasıyla olur. Çocukların kemikleri büyüklere nisbetle daha yumuşaktır. Kırılırsa çabuk tedavi olunurlar. İhtiyarlıkta olan kemik kırılmaları, vücut büyümediği için çok güç iyileşir. Bu sebeple ihtiyar insanların kazara düşmemeleri için tedbirler alınmalıdır.

Kemiklerde kan damarları bulunur. Bunlar sayesinde kırılan kemikler büyürler. Kırılan kemiğin tekrar kaynaması için kırık olanları birbirine yaklaştırmak lâzımdır. Gençlerde bu kaynaşma tedavisi dört hafta sürer. Fakat zannedilmesin ki bir ay sonunda kemik her türlü hareketlere müsaittir. Tam ve katî şifa için bir müddet daha geçmelidir.

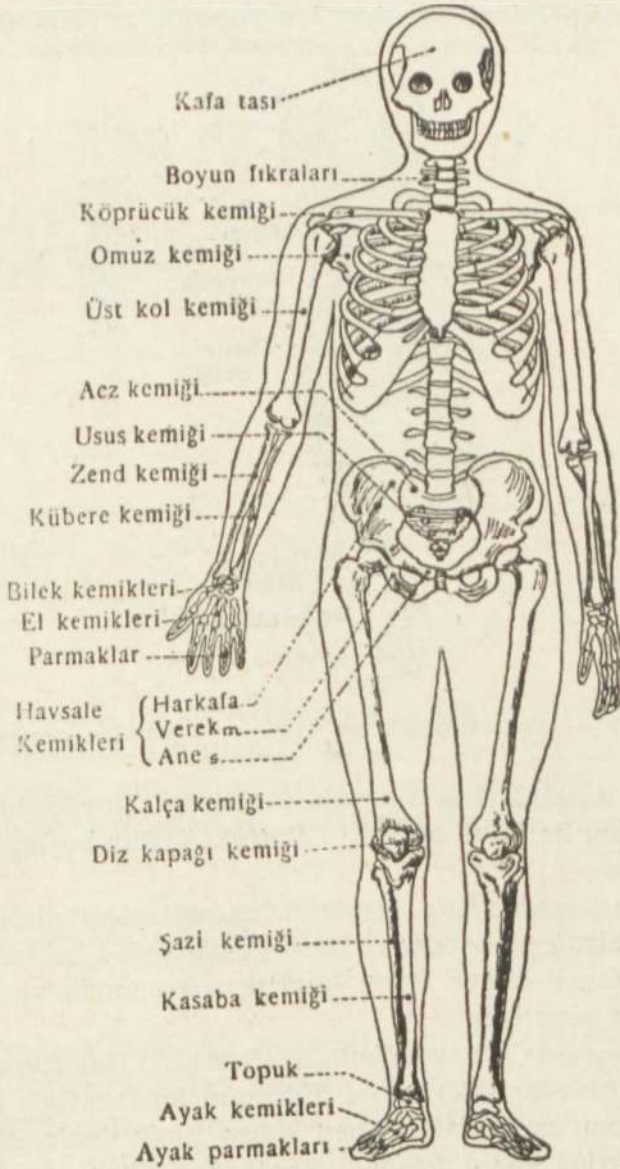
İskeleti mütalâa etmek için şöylebir taksim gerektir:

A. Baş:

Kafa taşı bir çok kemiklerin yaptığı bir boşluktur. (Şekil 2). Kafa, amudu fıkarinin üst başına oturmuştur. Baş iki kısımdır:

(a) **Cimceme (Fafa taşı boşluğu)** olup içinde beyin bulunur. Burada sekiz kemik vardır ve birbiriyle pek sıkı birleşmişlerdir. Beyin ile kafa taşı arasında pek az bir mesafe bulunur. Başa isabet eden sademelerde şuursuzluk, hep beyin sarsılmasındandır. Düşme ve sademe neticesinde beyin yaralanırsa şişer. Ve kafa tasındaki kemiklere tazyik yapar. İşte bu şiddetli tazyik bir çok vakalarda hastanın kendini kaybetmesini, ve ölümünü mucip olur. Kafa taşı kaidesinde bir çok delikler vardır. Buradan muhtelif damar ve sinirler çıkar. Bu deliklerin en genişlerinden **murdar ilik geçer** ve beyine bitişiktir.

(b) **Yüzün iskeleti:** Bu da 14 kemikten müteşekkildir. Bunlar da birbirlerine kuvvetle mafsallanmışlardır. Yalnız alt çene kemiği hareket eder. Gözlerin bulunduğu göz çukurları, başlıca yüzü teşkil eden kemiklerden

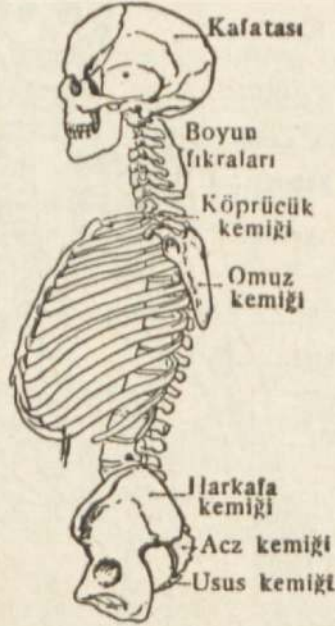

Sekil 1 — İskelet

yapılmıştır. Ve böyle derin yapılışı göze isabet eden arızalara karşı bir nevi himayedir.

B. Cezi (Göğüs ve karın):

Gövdenin çerçevesi şu kemiklerden yapılmıştır: **Amudu fıkari göğüs**

Şekil 2 — Baş ve gövdenin kemikleri - yandan görünüş -

kemiği, kaburga kemikleri ve havsala kemiğidir. Gövde, hicabı haciz denilen bir et parçası ile ikiye ayrılır. Yukarıda göğüs boşluğu, aşağıda karın boşluğu vardır.

Amudu fakari inhinalı ve 33 kemikten müteşekkildir. Bu küçük kemiklere **fıkra** denir. 7 si boyunda, 12 si göğüste, 5 i belde, diğer 15 i de **solid** bir kemik teşkil etmek üzere kuyruk sokumunda ve diğer 4 ü de tamamen kuyruk ucundadır.

Fıkraların hepsi de birbirine benzer (Şekil 3). Her fıkranın ortası deliktir. Buradan (**Murdar ilik**) geçer. Fıkranın ön tarafları kalın bir kitle halindedir. Fıkranın arkasındaki ince kısma **Şevk** denir. Murdar ilik 33 kemiğin teşkil ettiği kanal içinde muhafazaya alınmıştır. Üst 24 fıkra aralarında kıkırdakla safihalar vardır. Bunlar şiddetli hareketlerde veya düşmelerde amudu fıkarinin kırılmamasına yardım ederler.

Göğüs kemiği, uzun ve musattah bir kemik olup göğüs boşluğunun

Ön duvarını teşkil eder. Bunun üst tarafına sağlı sollu köprücük kemikleri istinat eder. Ve yanlarına iki tarafın kaburga kemikleri birer kıkırdak (gudruf) ile iltisak ederler.

Kaburga kemikleri, her tarafta on ikişer tanedir. Göğsün asıl çerçevesini bunlar teşkil ederler ve kanalı şevkiye arkadan birer oynak mafsalları

Şekil 3 — A. Fıkra kemiği; A. Yandan görünüşü; B. Yukarıdan bakış

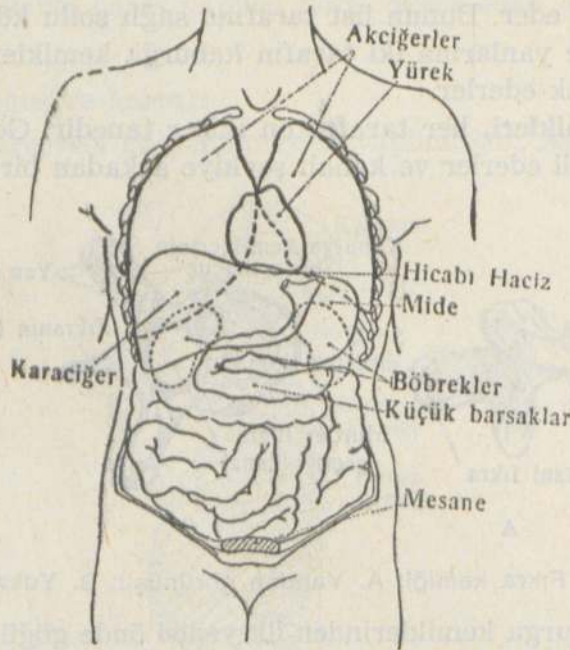
ile birleşirler. Kaburga kemiklerinden ilk yedisi önde göğüs kemiğine birer gudruf ile yapışıktırlar. Sekiz, dokuz ve onuncu kaburgalarda önde birbirleriyle birleşerek bir hat teşkil ederler. On birinci ve on ikinci kaburgaların önde mesnedi yoktur, baştadırlar. Bunun için de "sabi", adı takılmıştır.

Havsala, gövdenin en alt kısmı olup çanak şeklindedir. Bir taraftan arkada amudu fıkranın alt kısmına ve diğer taraftan da altta bacaklara istinat eder. Havsala dört kemikten müteşekkildir. **Aciz** ve **usus** kemikleri arkadan, ön ve yanlardan da Harkafa kemikleri birleşerek havsalamı yaparlar.

Havsala karın kaidesidir. Bu boşlukta mühim karın uzuvları yerleşmiştir. Harkafa kemiklerindeki büyük ve derin boşluğa kalça kemiğinin başı yerleşir.

Gövdenin yukarı kısmı bir mahrut şeklinde olup göğüs başluğudur. Önden göğüs kemiği, arkadan amudu fıkrari ve yanlardan da kaburga kemikleri birleşerek göğüs boşluğunu yaparlar. Göğsün kaidesinde (hıca-bı haciz) denilen et vardır. Ve bu suretle karın boşluğundan ayrılır.

Akciğerler ile **kalp** göğüs boşluğu içindedirler. Yürek her iki ciğer arasında, fakat daha ziyade sola doğru müteveccihdir. Bu cihetle sol akciğer bir az küçüktür. Mideye giden gıda borusu (**meri**) göğüs arkasında-

Şekil 4 — Göğüs ve karın boşluğundaki uzuvlar

dır. Buradan aynı zamanda büyük kan damarları da geçer (Şekil: 4).

Gövdenin alt tarafını karın boşluğu teşkil eder. Karın boşluğunun üstünde **hicabı haciz** vardır ve kubbe şeklindedir. Bu cihetle karın boşluğu yanlarda kaburga kemiklerine kadar çıkar. Karın boşluğunun arkası amudu fakariye istinat eder. Alt tarafı da havsaladır. Ön tarafları hemen de adelerden yapılmıştır.

Karında mühim uzuvlar yerleşmiştir:

Sağ üst tarafında **karaciğer** vardır. Ve tamamen kaburğa kemiklerinin altındadır.

Üst sol tarafta **mide** bulunur ve kısmen kaburğalar ile örtülmüştür. Arkada, belde ve her iki tarafta **böbrekler** bulunur. Havsalanın önüne doğru, fakat kemiklerin arkasında mesane vardır.

Bir de karında ince ve kalın **barsaklar** bulunur.

C. Üst taraflar :

Üst tarafın kemikleri şunlardır:

Köprücük kemiği bir S harfine benzer. Birinci kaburga kemiğinin üst tarafına yerleşmiş münhanî bir kemiktir. Bu kemiğin bir ucu göğüs kemiğine, diğer ucu da omuz kemiğine ve mafsalna birleşir. Omuz kemiği, musettah ve müselles şekilde olup göğsün arka ve üst tarafına yerleşmiştir.

Omuz mafsalının en ehemmiyetli kemiği budur.

Üst kol kemiği, omuzdan dirseğe kadar uzanan yukarı kolu teşkil eder.

Alt kol kemiği, iki tane olup dirsekten bileğe kadar uzanırlar. Bunun dış taraftaki (**Kubere**) kemiği olup bilek mafsalının büyük bir kısmını teşkil eder. İç taraftaki (**Zend**) kemiği olup bilek mafsalının mühim bir kısmını teşkil eder.

Bilek kemikleri sekiz tanedir ve el topuğunu tekil ederler.

El ayası kemikleri beşer tanedir.

Beş parmağın her biri üçer küçük kemikten müteşekkildir. Yalnız beş parmakta iki kemik vardır.

D. Alt taraf kemikleri:

Alt taraf kemikleri şunlardır:

Kalça kemiği (faliz), vücudun en uzun ve en kuvvetli kemiğidir. Harkafadan dizlere kadar uzanır. Üst ucu havsalaya merbut ve alt ucu da diz kapağının mafsalını teşkil eder.

Diz kapağı kemiği, düz ve müselles şekilde olup diz kapağı mafsalını örter ve cild altında el ile kolayca hiss olunur.

Bacak kemikleri, iki tanedir. Diz kapağından ayak topuğuna kadar imtidat ederler. Bunların büyüklüğü birbirine nisbetle çok farklıdır. Bacak kemiğinin kalını (**kasaba**) namile benamdır. Ortada diz kapak ve topuk mafsalının mühim kısmını kasaba kemiği teşkil eder. Dış taraftaki ince kemik ise (**şazye**) adıyla anılır. Bu daha ziyade topuk mafsalile alâkadarır.

Ayak kemikleri:

(a) yedi ve birbirinden çok farklı kemikler, ayağın arka tarafını teşkil ederler.

(b) beş uzun kemik, önde ayağı teşkil ederler.

II. Mafsallar ve Ligamanlar

İki veya ziyade kemik birleşirse bir mafsal teşkil ederler. Bunların bir kısmı hareket etmez. Baştaki kemikler gibi. Diğer bir kısmı hareket ederler. İlk imdad noktasından müteharrik mafsallar ehemmiyetlidir.

Müteharrik mafsallarda kemiklerin uçları birer (kıkırdak) ile örtülüdür. Mafsallar, kuvvetli ve beyaz band ile birbirine kuvvetle bağlanmışlardır. Buna "**Ligaman**," diyoruz. Bunlar mafsalın bir tarafından diğer tarafına ve mafsalı tamamen ihata eder şekilde yapılmışlardır.

Gudrufların nihayetinde ve ligamanların iç tarafında ince ve emles bir gışa vardır ve bundan daima yapışkan bir mayi akar. İşte mafsalların kolayca hareket etmesini bu temin eder.

İncinme, burkulma ve çıkıklarda bu ligamanlar ekseriya yırtılır, kopabilir. Bunların tedavisi de uzun sürer.

III. Adeleler ve Tandanlar

İskeletteki kemikleri ekseriya **adeleler** örter. Adeleler bildiğimiz kımızı renkte et parçalarıdır. Vücutta bir çok et vardır. Şekilleri, cesametleri değişir. Dimağdan gelen emir üzerine bunlar ya uzanır veya kısalırlar ve bu suretle de etrafının hareketini temin ederler. Adelelerin bir çoğu irademiz tahtında hareket ederler. Bir kısmı da irademiz tahtında olmıyarak hareket ederler. Yürek adelesi buna bir misal teşkil eder.

Adelelerin büyük bir kısmı nihayetlerinde kemiklere doğrudan doğruya yapışırlar. Bir kısmı da kuvvetli beyaz şeritlerle yapışırlar. (**Tanden**). Eğer bir adele takallus ederse iki kemiğe yapıştığı için bunları çekecek bir hareket husule getirmiş olur.

Bir çok kırık ve çıkıklardaki ağrılar gayri iradî adele tekallüslerine (spazm) sebebiyet vererek o yerin daha ziyade oynamasına ve çıkmasına sebep olabilirler. Hattâ doktor bu kemikleri yerine koysa bile bir müddet spazm devam eder.

IV. Munzam nesic

Cildin altında ve adelelerin arasında sarımtırak veya beyaz bir dokuma vardır ki bunların birleşmesini temin eder. Buna deri altı dokuması diyoruz. İşte vücutta toplanan yağ, bu tabakaya birikir ve bu nesci kalınlıştırır.

V. Vücudun örtüsü

Vücut bütün imtidadınca dıştan bir örtü ile örtülmüş ve himaye edilmiştir. Buna (cild) diyoruz. Cild aynı zamanda hissedenden bir uzuvdur. Biz onunla bazı şeyleri duyarız. Ter guddeleri deri içindedir. Bunlar vücudun hareketini tanzimde büyük bir rol oynarlar.

Sıcak bir yaz gününde terlenirse bittabi tebahhurat ile vücuttaki fazla sıcaklık gider ve bedenin harareti azalır. İşte süngerlemenin niçin humma yaptığı da bu suretle anlaşılmış olur.

Vücutta açılan delikler (ağız, burun, gözler ve şerc) **muhati** gışa denilen başkaca bir örtü ile örtülmüşlerdir.

VI. Kan

Kan, kırmızı ve yapışkan bir mayidir. Kırmızı ve siyah damarlar içinde ve sarı damarlarda (Kapiller) bütün vücudu dolaşır. Hüsusi bir kokusu vardır ve lezzetli tuzludur. Rengi al kırmızıdan mavimtrak kırmızıya çalar. Vasatî 65 kilo bir adamda 5 - 6 litre kan bulunur. Bunun dörtte biri ziyaâ uğrarsa ehemmiyetli âraz husule gelir. Dörtte iki zayi olursa ölüm husule gelir.

Kan başlıca şu cisimlerden müteşekkildir:

(a) **Mayi kısmı (Plazma veya serum).** — Bu sarı, bir mayidir. İçinde vücut için lüzumlu gıdalar ile beyaz ve kırmızı yuvarlak hücreler vardır. Serumda aynı zamanda vücutta toplanan pis maddeler de bulunur ve bunları ifraz uzuvlarına götürür. (Böbrekler).

(b) **Kırmızı yuvarlacıklar.** — Bunlar pek küçüktür. Ancak mikroskopla görülebilir. Kana kırmızı rengi veren bunlardır ve oksijen taşırlar. (Gaz zehirlenmesinde bahsedilmiştir).

(c) **Beyaz yuvarlacıklar.** — Bunlar da ancak mikroskoplarla görünürler. Fakat kırmızı yuvarlacıklar nisbetle daha büyüktür. Bunların vazifeleri temizlemek ve harp etmek (fagositöz) dir. **İntani hastalıklara karşı müdafaayı yapan bu cisimlerdir.**

Vücuttan akan kan bir müddet sonra durur. İşte bu, yaralanan damarların nihayetinde kanın pıhtılaşmasından ileri gelir. Kan ancak damarlar içinde seylân eden bir mayidir. Her hangi bir kaza ile damarlar kesilir veya zedelenirse yaradan akan kan hemen pıhtılaşmağa başlar. Kanın pıhtılaşması için 3 - 6 dakika ister. Şahıslara göre değişir. Bazı insanlarda daha geç pıhtılaşır. Hattâ bir kısım insanlarda hiç pıhtılaşmaz. Bu tehlikelidir. Bunlara "Hemofilik,, diyoruz. Bu gibilerinde ufak bir yara, hattâ diş çektirmek bile ölümü mucip olur.

VII. Kalp

Yürek. — Etten yapılmış ve içi boş bir uzuv olup vazifesi itibarile bir tulumcaya benzer. Bu tulumbanın iki cephesi (silindiri) vardır. Sağ taraf, kanı akciğerlere sevkeder. Bu kan siyah ve pistir. İçinde hamızı karbon gazı vardır. Akciğerlerden bu gaz çıkar. Yerine oksijen gelir.

Akciğerlerde temizlenen kan, kısa bir damarla tekrar kalbin sol tarafına gelir. Bu kan, artık kırmızıdır ve kalp bunu bedeninin her tarafına yayılmış olan damarlara sevkeder.

(Devamı var)

Türkiye Kızılay Mecmuası

ANKARA

Partie Française

Articles et nouvelles parus dans ce numéro

- 1— Methode à suivre pour avoir la possibilité de se tenir sous l'effet des masques et des gaz de guerre.
- 2— Question de se protéger contre les gaz intoxicants en Anatolie.
- 3— Liste parue en date du premier octobre 1938 sur les différents moyens nécessaires pour protéger la population civile en Allemagne.
- 4— Est-ce-qu'il est possible de se trouver dans les guerres futures en présence de nouvelles decouvertes qui pourraient s'ajouter à la série actuelle des gaz intoxicants?
- 5— Réponses par notre spécialiste aux questions posées sur les gaz intoxicants.
- 6— Index des articles parus dans notre periodique pendant la période d'une année.
- 7— Nouvelles du Croissant Rouge.
- 8— Nouvelles du Croissant Rouge de la Jeunesse Turque.
- 9— Nouvelles de la Croix Rouge et celles de la jeunesse des pays étrangers.
- 10— Premiers secours.

Aides et secours divers du Croissant Rouge

Ltqs Piastres

- 30.000 00 Secours en argent envoyés à MS. Tayfour Sökmen pour les besoins du dispensaire de Hatay.

KIZILAY MECMUASI

- 635 40 Articles et effets fournis par la direction des magasins du Croissant Rouge aux habitants du village Kızılcık dépendant de la commune Devrekâni.
- 17.500 00 Secours en argent au sanatorium d'Erenköy.
- 5.955 29 Secours en argent aux éprouvés d'inondation de Gümüşhacıköy.
- 100 53 Secours en argent aux éprouvés d'incendie de Mumcu köy.
- 4.870 00 Secours en argent aux éprouvés d'inondation de Konya.
- 7.218 45 Aides aux enfants nécessiteux d'Istanbul.
- 1.001 59 Secours en argent aux éprouvés d'inondation dans la région de Bor.
- 3.501 03 Secours en argent aux éprouvés d'incendie d'Erzincan.
- 2.978 88 Aides et secours divers du Comité Central du Croissant Rouge.
- 2.285 77 Secours en argent aux éprouvés d'incendie de Zeytinköy.
- 75 00 Secours en argent aux éprouvés d'incendie de Kurşuncuköy.
- 1.000 00 Secours en argent aux émigrés Turcs venant de Russie.
- 400 00 Secours en argent à des familles qui restèrent sans logement à la suite d'un tremblement de terre.
- 201 00 Secours en argent aux sinistrés d'incendie de Dursunbey.
- 115.301 69 Secours en argent aux sinistrés du tremblement de terre de Kırşehir.
- 1.004 35 Secours en argent aux sinistrés d'inondation de Cezarée.
- 1.500 82 Secours en argent aux sinistrés de Niğde.
- 1.000 00 Secours en argent aux sinistrés du village Kazmala.
- 201 01 Secours en argent aux sinistrés d'Ulukışla.
- 250 00 Secours en argent aux sinistrés de Sivrihisar.
- 2.000 00 Secours en argent aux sinistrés de Yozgat.

Fotoğraflarla Kızılay Haberleri :

İzmir İtfaiyesi

- 1 — Gaz genel komutanı bay Hasan Rıza
- 2 — İtfaiye Müdürü
- 3 — Zehirli gaz ve maske mütahasssımız Dr. N. Refet Korur

İzmir İtfaiyesi maske takmış vaziyette.

Fotoğraflarla Kızılay Haberleri :

İzmir polisleri maske takmış vaziyette

Cemiyetimiz tarafından sun'ı
korsa taktırılan Beyoğlu
kazasından Lutfi

Cemiyetimiz tarafından sun'ı
ayak taktırılan Edirnekapıdan
Fethi Çetin

Kızılay gaz maske Fabrikası

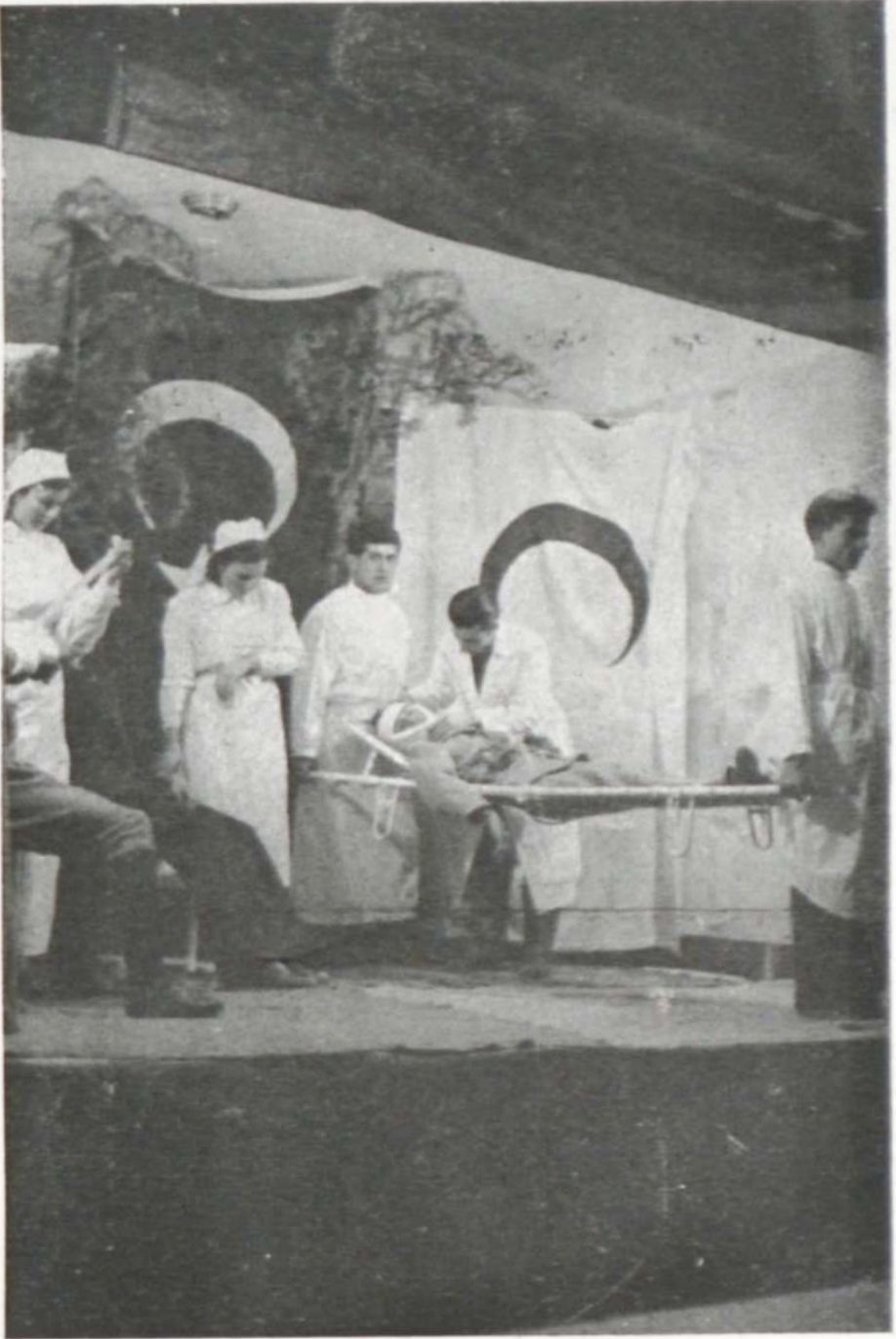
1939 yılbaşı mûsameresi intibaları

Turgutlu subemizde Kızıl ay haftası

Onbeşinci yıldönümünde İzmir şubemiz tarafından giydirilen (322) yavru.

Kızılay gaz maske fabrikası yılbaşı mûsameresi
intibai

KIZILAY

Afyonkarahisar Maden Suyu

Kaynağından doğrudan doğruya
asrî makinelerle çıkarılıp şişelere
doldurulmaktadır.

Arsiulusal sergilerde altın ma-
dalya ve takdirnameler kazanmıştır.
Mide, karaciğer, böbrek ve bağır-
sak hastalıklarında çok faydalıdır.

Afyonkarahisar Maden Suyu

Maden sularının en lezzetlisi ve
en şifalıdır. Hasılatı Kızılay Cemi-
yetine aittir.

**Bilûmum Eczane ve
Bakkaliye Mağazaların-
da satılır.**

